

LO-EKONOMERNA

Arbetarhushållen – inte råd att förlora jobbet

LO-hushållens ekonomiska
marginaler 2018–2025

I LO-ekonomernas rapportserie om arbetarhushållens ekonomi analyserar vi de ekonomiska marginalerna för olika typhushåll inom LO-kollektivet. Årets rapport är skriven av Peter Gerlach och Anna Almqvist.

Stockholm 2025-04-25

www.lo.se

© Landsorganisationen i Sverige 2025

Omslagsfoto: Johan Bjurer / TT

Grafisk form: LO

Tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2025

ISBN 978-91-566-3741-4

LO 25.04 100

Innehåll

Sammanfattning och slutsatser	4
Den ekonomiska utvecklingen för vanliga arbetarhushåll	8
Hushåll A – Sammanboende med två barn	11
Hushåll B – Ensamstående med ett tonårsbarn	15
Hushåll C – Ung arbetare utan barn	19
Stigande arbetslöshet slår mot hushållsekonomin	23
Hushåll A – Industrin stänger ned	23
Hushåll B – Butiksdöden fortsätter	27
Bakgrund	30
Arbetares inkomster	30
Prisutvecklingen 2018-2025	34
Den reala löneutvecklingen	36
Metod och källor	38

Sammanfattning och slutsatser

LO-förbundens medlemmar har upplevt tuffa ekonomiska tider de senaste åren. När inflationen nådde rekordnivåer ökade hushållens kostnader samtidigt som löner och inkomster inte steg i samma takt. Situationen är fortsatt ansträngd för många hushåll. Men takten i prisuppgången har nu bromsat in och det sluts allt fler kollektivavtal som ger betydande löneökningar för arbetarna. Det innebär att hushållens marginaler nu växer, men de är fortfarande betydligt mindre än innan pandemin. Med en sämre hushållsekonomi saknar många familjer ekonomiska marginaler för att hantera en period av arbetslöshet. Detta är särskilt oroväckande när arbetslösheten är så hög som den nu är.

I den här rapporten får vi följa hur de ekonomiska förutsättningarna för några typhushåll inom LO-kollektivet har förändrats under de senaste åren. Vi gör även en prognos för typhushållens ekonomi under 2025. För våra analyser har vi byggt upp en databas över inkomst- och kostnadsutvecklingen under åren 2018–2025. Med databasen kan vi modellera olika hushåll med varierande försörjning, boende, transportmönster och familjesituation, runt om i landet. Vi kan se hur utvecklingen i sådant som lönenivåer, socialförsäkringar och skattesatser samspelar med exempelvis transportkostnader, räntor, energikostnader och matpriser. Vi kan också illustrera hur de ekonomiska förutsättningarna förändras när någon blir sjuk, arbetslös eller blir tvingad att gå ner i arbetstid.

Efter tuffa år väntar bättre tider

De senaste årens ekonomiska svängningar har gjort stort avtryck i ekonomin för vanligt folk. För att illustrera utvecklingen har vi tagit fram tre typhushåll inom LO-kollektivet, vars ekonomiska förutsättningar vi följer i detalj:

- > **Hushåll A:** familj med två vuxna och två barn boende i småhus i Alvesta. De vuxna är maskinoperatör inom industrin respektive barnskötare.
- > **Hushåll B:** familj med en ensamstående mamma och ett tonårsbarn boende i en bostadsrätt i Haninge. Den vuxna är försäljare i handeln.
- > **Hushåll C:** ung ensamstående arbetare som är behovsanställd som restaurangbiträde. Personen bor i en hyresrätt i Norrköping.

I början av vår undersökningsperiod, innan pandemin, hade alla våra typhushåll en privatekonomisk situation som innebar att det fanns en viss

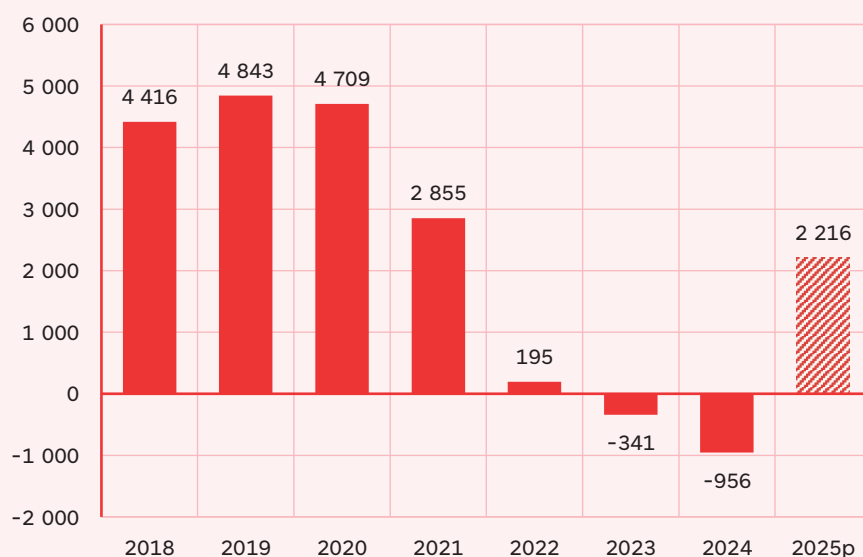
marginal i slutet av månaden. En marginal som kunde användas för exempelvis ett mindre sparande, en liten guldkant på vardagen eller för att hantera oförutsedda utgifter eller inkomstbortfall.

Under inflationskrisen mer eller mindre utraderades denna marginal för alla våra hushåll. För typhushållet med två barn var marginalen negativ en genomsnittlig månad såväl 2023 som 2024 om de hade levt likadant som åren innan. Många har tvingats lägga om sin konsumtion betydligt eller ta av sparade pengar för att få ekonomin att gå ihop.

För 2025 räknar vi med en viss återhämtning av våra typhushålls marginaler. Prisökningarna har bromsat in och räntan är på väg ner. Arbetarna i våra typhushåll beräknas få betydande reallöneökningar. Samtidigt innebär inte detta att marginalerna i hushållsekonomin återgått till nivåerna som rådde före pandemin. För alla våra typhushåll är situationen mer ansträngd idag än i början av vår undersökningsperiod.

DIAGRAM 1

Marginal (inkomster – utgifter) för hushåll A Sammanboende med två barn Kr/mån, årsgenomsnitt

Källa: Egna beräkningar.

Sett över perioden som helhet, 2018-2025, är livsmedel och boende de områden där utgifterna ökat mest för alla våra tre typhushåll. Utgifterna för livsmedel har ökat successivt under hela perioden. Trots att inflationen som helhet är låg idag har vi sett betydande prisökningar på livsmedel under inledningen av 2025.¹ Utgifterna för boende ökade dramatiskt under 2022 och 2023 för de två typhushållen som äger sina bostäder. Därefter föll de tillbaka i takt med att räntorna sänktes och har nu stabiliserats på en högre nivå än i

¹ I våra beräkningar finns denna ökning av matpriserna under inledningen av 2025 inte med. Kostnader för livsmedel i rapporten baseras på Konsumentverkets beräknade kostnader för hushåll av den sammansättning vi studerar. Dessa publiceras inför varje år. Livsmedelskostnaderna för 2025 underskattas därför i vår undersökning.

början av vår undersökning. Då bostadshyrorna i Sverige förhandlas med hänsyn tagen till kostnadsutvecklingen över flera år har boendekostnaderna för vårt typfall som bor i hyresrätt istället ökat mer successivt under perioden. Inflationskrisen gör fortsatt avtryck med fördröjning på hyrorna 2025. Under delar av inflationskrisen var de mycket höga elkostnader en svårhanterad utgift för våra hushåll. Inte minst för det första hushållet som bor i villa. Sedan 2022 har dock elpriserna successivt fallit tillbaka och även om nätavgifterna blivit mycket dyrare är elkostnaderna inte längre hushållens största huvudvärk.

Ingen marginal för arbetslöshet

Arbetslösheten har skjutit i höjden efter de senaste årens kostnadskris och lågkonjunktur. I rapporten analyserar vi hur inkomster och marginaler förändras för våra hushåll vid arbetslöshet.

Redan innan inflationskrisen innebar arbetslöshet en mycket ansträngd ekonomisk situation för våra hushåll. Men typhushållen fick ändå, med vissa utgiftsminskningar, ekonomin att gå ihop. De senaste årens inflation och minskade marginaler för typhushållen innebär dock att arbetslöshet nu är förenat med negativa ekonomiska marginaler. Detta trots att våra typhushåll arbetar på arbetsplatser med kollektivavtal och är medlemmar i fack och a-kassa.

Att försäkra sin inkomst genom att vara medlem i en a-kassa är dock av avgörande betydelse. Om maskinoperatören i vårt första typhushåll blir av med jobbet blir ersättningen efter skatt nästan 12 000 kronor högre med arbetslöshetsförsäkring och fackets inkomstförsäkring än om han står utanför.

Att jobba på en arbetsplats med kollektivavtal har också betydelse. Är man över 40 år gammal, vilket den ensamstående försäljaren i vårt andra hushåll är, och arbetar på en arbetsplats med kollektivavtal har facken förhandlat fram en rätt till avgångsbidrag. Detta ökar väsentligt möjligheten att klara ekonomin som arbetslös.

STÄRKT ÅTERHÄMTNING FÖR HUSHÅLLEN

Privatekonomiska analyser kompletteras ofta med privatekonomiska råd. Våra beräkningar visar tydligt på vikten för den enskilde att **gå med i ett fackförbund och en a-kassa samt arbeta på en arbetsplats med kollektivavtal**. Den extra inkomst som det innebär i händelse av arbetslöshet gör stor skillnad. Våra beräkningar visar också på betydelsen av starka fackförbund som kan säkra arbetstagarnas löneandel. Ju fler som är medlemmar och engagerade ju starkare blir arbetarna i förhandlingarna.

Det finns dock tydliga begränsningar vad gäller den enskildes möjligheter att påverka sin privatekonomi. Därför kompletteras den här analysen med ett antal samhällsekonomiska råd för att förbättra arbetarhushållens ekonomiska situation:

- > **Höj barnbidraget.** Barnbidraget höjdes senast i mars 2018. De senaste årens inflation har urholkat bidragets reala värde med över 300 kronor. Det är en viktig förklaring till den försämrade köpkraften hos våra typhushåll med barn. Under samma period har regeringen istället prioriterat flera skattesänkningar som främst gynnar höginkomsttagare. Bara i år görs en särskild skattesänkning på inkomster över 65 000 kronor i månaden, samtidigt som skatten på investeringssparkonton sänks och ROT-avdraget förstärks. Regeringen måste prioritera den ekonomiska situationen för vanligt folk.
- > **Tryck ner arbetslösheten.** Arbetslösheten ligger idag på nära 9 procent. Samtidigt visar denna rapport att många arbetarhushåll inte har marginal att hantera en period av arbetslöshet. Den samlade ekonomiska politiken måste nu inriktas mot att bekämpa lågkonjunkturen för att skapa fler jobb. Samtidigt måste arbetsmarknadspolitiken stärkas.
- > **Stärk försäkringsskyddet vid arbetslöshet och sjukdom.** Små ekonomiska marginaler hos hushållen ställer högre krav på inkomstförsäkringen vid sjukdom och arbetslöshet. Försäkringssystemen behöver stärkas genom bland annat höjda och inkomstindexerade tak, en mer generös beräkning av ersättningsgrundande inkomst i a-kassan och slopad karenstid i försäkringarna.

Den ekonomiska utvecklingen för vanliga arbetarhushåll

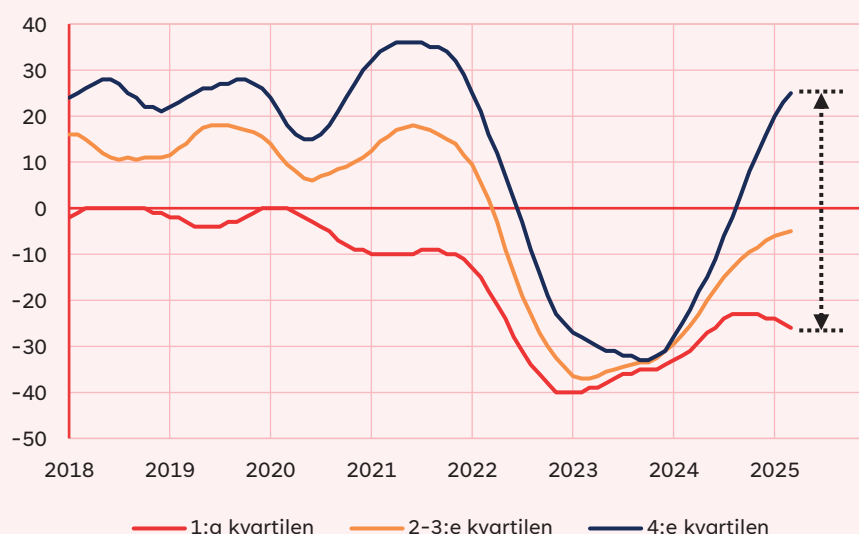
Efter en lång tid av stabila och låga prisuppgångar på hushållens vanligaste utgifter förändrades läget kraftigt under åren efter pandemin. Flaskhalsar i produktionen, kriget i Ukraina och den energiprischock som följde ledde till den högsta inflationen på flera decennier.

Inflationen har i allt väsentligt återgått till målet, men det kommer dröja innan hushållens ekonomi återhämtat sig helt. Sedan Donald Trump tillträdde som president i USA framstår dessutom den förväntade globala konjunkturåterhämtningen som kantad av fler risker.

Att inflationskrisen slagit hårt mot hushållens ekonomi syns inte minst i Konjunkturinstitutets undersökningar. Inte sedan 90-talskrisen har hushållen haft en så dyster syn på den egna ekonomin som under inflationskrisens topp. Under de två senaste åren har vi sett en viss återhämtning, men synen på den egna ekonomin är för de allra flesta hushåll fortfarande tydligt mer pessimistisk än det historiska genomsnittet. Ett gap vad gäller synen på den egna ekonomin har också uppenbarats mellan olika inkomstgrupper. Höginkomsttagare ser idag mycket ljusare på sin ekonomi än låginkomsttagare. I Konjunkturinstitutets undersökningar får man gå tillbaka till finanskrisen för att hitta så stora skillnader mellan hushåll från olika inkomstgrupper.

DIAGRAM 2

Syn på den egna ekonomin, idag jämfört med för 12 mån sedan
Nettotal

Anm. 1:a kvartilen är den fjärdedel av hushållen med lägst inkomster och 4:e kvartilen är den fjärdedel av hushållen med högst inkomster.

Källa: Konjunkturinstitutet

Att hushåll med högre inkomster tydligare upplever att läget har förbättrats har troligen flera förklaringar. Delvis har höginkomstgrupperna fått ta del av större skattesänkningar. Delvis är det vanligare att äga sitt boende i den övre delen av inkomstfördelningen. De kraftiga räntehöjningarna under 2022 och 2023 påverkade många bolånetagare kraftigt. Likaså har räntesänkningarna under fjolåret gjort avtryck i hushållsekonomin för dessa grupper. Hyror för boende i hyresrätt har istället ökat med eftersläpning, och här dröjer effekterna av den tidigare inflationschocken kvar.

För att visa hur den samlade inkomst- och kostnadsutvecklingen påverkar arbetarhushåll har LO-ekonomerna byggt upp en omfattande databas över relevanta inkomster och utgifter. Startåret i databasen är 2018. I årets rapport uppdaterar vi vår modell med prognosticerade siffror för 2025. Med denna databas kan vi modellera olika hushåll med varierande försörjning, boende, transportmönster och familjesituation, runt om i landet. Det gör det möjligt att visa hur olika hushålls ekonomiska situation utvecklats givet såväl utvecklingen av lönenivåer, ersättningar från socialförsäkringar och skatteförändringar som exempelvis stigande kollektivtrafiktaxor, räntor, energikostnader och matpriser.

I detta kapitel analyseras hur de senaste årens utveckling påverkat tre olika typhushåll inom LO-kollektivet. Det är tydligt att för många vanliga arbetarhushåll innebar inflationskrisen så stora försämringar av hushållsekonomin att det var svårt att få ekonomin att gå ihop i slutet av månaden. Vår prognos för 2025 pekar mot ljusare tider. Huvudförklaringen är det nya märket för löneökningarna som väntas leda till att reallönerna växer med cirka tre procent 2025. Trots detta är marginalerna för våra typhushåll, i kronor räknat, fortfarande inte tillbaka på nivåerna som rådde innan pandemin. På grund av inflationen räcker de kronor som är över i slutet av månaden också till mindre idag jämfört med i början av den studerade perioden.

TABELL 1

Utvecklingen för typhushållens marginaler (inkomster – utgifter)

Kr/mån, årsgenomsnitt

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A: Sammanboende med 2 barn, villa och en bil i Alvesta. Arbetar heltid som maskinoperatör och 80% som barnskötare	4 416	4 843	4 709	2 855	195	-341	-956	2 216
B: Ensamstående med tonåring, Bostadsrätt (3 rok) i Haninge. Arbetar heltid i handeln. Pendlar kollektivt.	5 606	5 683	5 227	5 681	4 954	2 347	2 120	4 349
C: Ung utan barn. Hyresrätt (1 rok) i Norrköping. Behovsanställd 80% inom Hotell- och restaurang. Pendlar kollektivt.	2 124	2 958	2 509	2 695	1 743	1 878	1 615	2 518

Källa: Egna beräkningar.

METOD I KORTHET

Typhushållens inkomster utgörs av de genomsnittliga månadslönerna för arbetare i respektive yrke. I de fall det finns barn i hushållet har vi valt att använda den genomsnittliga grundlönen för yrket, vilket innebär att vi antar att personen inte arbetar på obekväm arbetstid. I de fall det inte finns barn i hushållet räknar vi med att personen arbetar obekväm arbetstid i samma utsträckning som genomsnittet för yrket. För de typhushåll som inte arbetar heltid har vi justerat lönerna med sysselsättningsgrad. I kapitlet där vi analyserar hur arbetslöshet påverkar våra typhushålls ekonomi, har vi beaktat inkomster från såväl arbetslöshetsförsäkringen som från fackliga inkomstförsäkringar. Inkomstskatten beräknas efter bostadsort och inkomstkälla. Övriga inkomster som inkluderas är barnbidrag, underhållsstöd, bostadsbidrag, samt för relevanta år även elprisstöd och drivmedelsstöd.

Hushållens kostnader redovisas i sex olika kategorier:

- > Boendekostnader (inkluderar hyror, räntor, amorteringar, hem-/villaförsäkring, vatten/avlopp, avfallstaxor, fastighetsavgift och normalt underhåll)
- > Elkostnader (inkluderar elpris, elnätsavgift och energiskatt på el)
- > Hushållskostnader (inkluderar kläder och skor, mobiltelefon, personlig hygien, fritid och lek samt barn- och ungdomsförsäkringar)
- > Livsmedelskostnader (inkluderar endast mål lagade hemma)
- > Transportkostnader (inkluderar kollektivtrafiktaxor, värdeminskning på bil, drivmedel, bilomkostnader och bilförsäkring)
- > Övrigt (inkluderar taxor för förskola/skolbarnomsorg, fackföreningsavgift, a-kasseavgift och CSN-avbetalningar)

Hushållskostnader och livsmedelskostnader baseras helt på Konsumentverkets kostnadsberäkningar. Konsumentverkets beräkningar ska motsvara en rimlig konsumtion i hushållen och täcka kostnader för de varor och tjänster som i regel behövs i vardagslivet idag. Våra typhushåll är inte utvalda för att representera genomsnittet av hushåll i Sverige. De är konstruerade för att representera några vanligt förekommande arbetarhushåll. Det finns många svenska hushåll med såväl bättre som sämre ekonomiska förutsättningar än de vi valt att följa i denna rapport. I kapitlet Metod och källor, redogörs i större detalj för vilka underlag och antaganden som våra beräkningar bygger på.

Hushåll A – Sammanboende med två barn

Familjemedlemmar	Försörjning/sysselsättning
Vuxen 1 (35 år, man)	Arbete 100%, maskinoperatör i industrin
Vuxen 2 (35 år, kvinna)	Arbete 80%, barnskötare på kommunal förskola
Barn 1 (7 år)	Grundskola, fritids
Barn 2 (4 år)	Förskola

Vårt första hushåll är en barnfamilj boende i Alvesta i Kronobergs län. Familjen består av två vuxna, varav den ena arbetar heltid som maskinoperatör inom industrin och den andra arbetar 80 procent som barnskötare, med löner som genomsnittet för arbetare i dessa sektorer.² Det finns två barn i familjen, 7 och 4 år gamla. Den yngsta går i förskola och den äldre i skolan och på fritids. Familjen bor i ett småhus med ett lån på cirka 1,5 miljon kronor, vilket motsvarar en 80-procentig belåningsgrad på ett genomsnittligt småhus i kommunen. Familjen har en bil som den ena av de vuxna använder för att pendla till jobbet i Ljungby fyra mil bort samt för saker som storhandling och att skjutsa barn till fritidsaktiviteter. Den andra vuxna pendlar med kollektivtrafik till sitt arbete.

Boende
Småhus med äganderätt i Alvesta kommun
80 % skuldkvot (~1,5 mkr 2022)
20 000 kWh/år
Transport
1 bil (bensin), 3 000 mil/år
Kollektivtrafikkort länskort (Länstrafiken i Kronoberg), 10 av 12 månader
Övrigt
Båda vuxna är medlemmar i fack/a-kassa (IF Metall respektive Kommunal)

Hushållets marginaler - kris och delvis återhämtning

I början av vår undersökningsperiod, 2018–2020, hade en familj som den vi beskrivit ovan en marginal på strax under 5 000 kronor kvar i slutet av månaden. Pengar som vår tvåbarnsfamilj kanske använde till exempelvis födelsedagspresenter eller ett sparande till barnen. Eller för att hantera oförutsedda utgifter eller tillfälligt lägre inkomster – om till exempel influensan slår till och någon av de vuxna behöver sjukskriva sig eller vabba några dagar.

Inflationskrisen och de efterföljande räntehöjningarna gjorde dock kraftigt avtryck i ekonomin för familjer som den i vårt typfall. Under åren 2021–2024 krympte familjens marginaler successivt tills att de var helt uttraderade. Familjen låg under 2023 och 2024 i genomsnitt på minus i slutet av månaden.

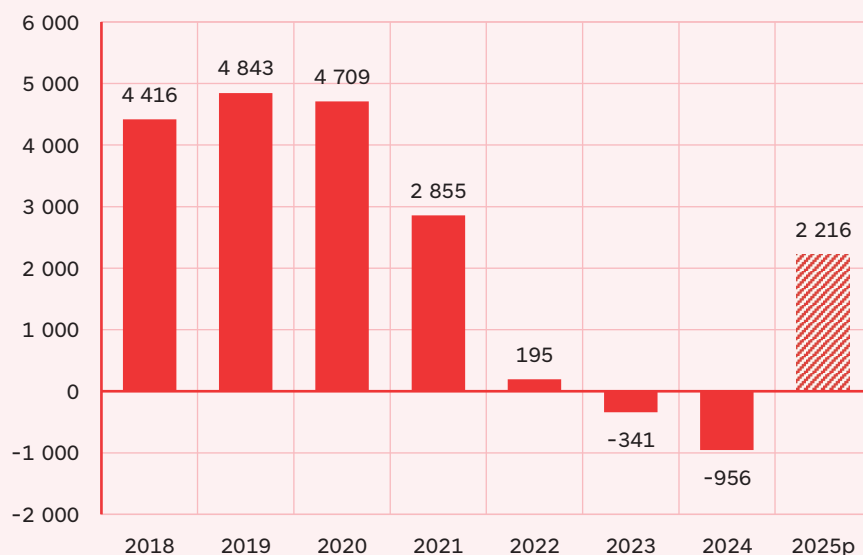
² Avser genomsnittlig grundlön, vilket innebär att vi inte räknar med att de vuxna i familjen arbetar någon obekvämd arbetstid. För de två hushåll i rapporten som har barn har vi valt att räkna på just genomsnittlig grundlön.

År 2025 förväntar vi oss en viss återhämtning av familjens ekonomi. Inflationen ligger nu kring målet och förväntas förbli så under året. Räntorna har kommit ner och kan potentiellt sjunka ytterligare något. Mot bakgrund av det löneavtal som industrin tecknade i slutet av mars 2025 förväntas de båda arbetarna i vår familj också få betydande reallöneökningar. Vi beräknar att vår typfamilj kommer ha en genomsnittlig marginal 2025 på drygt 2 200 kronor i månaden. Detta är en tydlig förbättring från i fjol men marginalen är ändå mycket knapp. Blir barnskötaren i vårt typhushåll till exempel sjuk och behöver stanna hemma från jobbet en dag äter det av marginalen och familjen kommer bara ha cirka 1300 kronor kvar. Blir även maskinoperatören smittad och behöver vara hemma en dag har familjen ingen marginal alls kvar.

DIAGRAM 3

Marginal för hushåll A (Sammanboende med två barn)

Inkomster-utgifter, Kr/mån, årsgenomsnitt

Källa: Egna beräkningar.

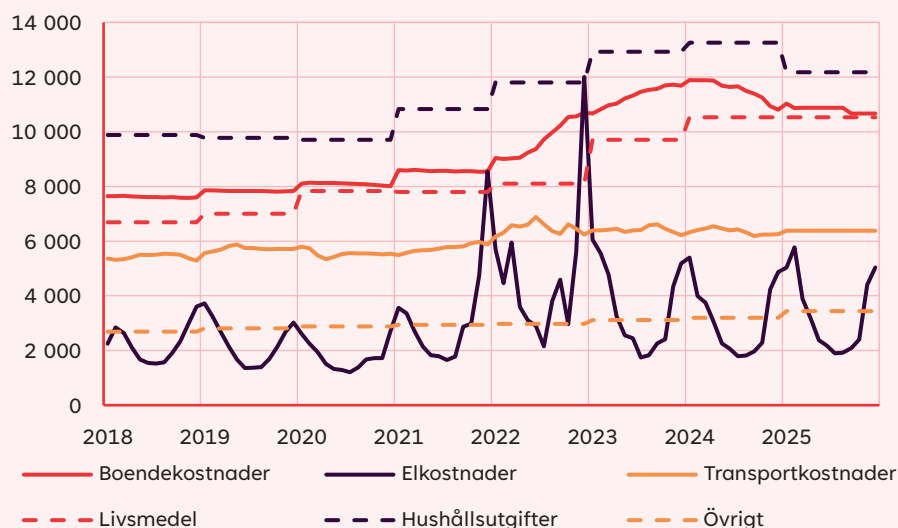
Det bör påpekas att våra beräkningar inte inkluderar några beteendeförändringar för hushållen. Det är rimligt att anta att hushållen till viss del förändrade sin konsumtion och sina beteenden när priserna steg. Att marginalerna i vårt exempel var negativa under 2023 och 2024 bör därmed inte tolkas som att familjen nödvändigtvis gick back varje månad under perioden, utan snarare som att de kraftigt behövde lägga om sin konsumtion för att inte gå back. Som noterades i metodbeskrivningen i början av detta kapitel baseras våra beräkningar av hushållskostnader och livsmedelskostnader helt på Konsumentverkets kostnadsberäkningar. I den mån en familj, lik vårt typhushåll, drog ner sin konsumtion på dessa områden var detta en avvikelse från vad som beräknas som rimlig konsumtionsnivå. På kort sikt kan det också ha varit svårt att minska utgifterna på andra områden. För att väsentligt minska exempelvis sin el- och drivmedelsförbrukning eller sina boendekostnader behövs ofta större investeringar (exempelvis en billigare bil eller investering i nytt värmesystem) eller ett byte av bostad. Vad vi kan konstatera är att inflationschocken innebar en kraftigt försämrad ekonomisk

situation för vårt typhushåll. Under perioden gick hushållsekonomin för familjer liknande vår inte längre nödvändigtvis ihop och utrymme saknades för att hantera oförutsedda händelser.

DIAGRAM 4

Kostnadsutveckling per kostnadskategori för hushåll A (sammanboende med två barn)

Kr/mån

Källa: Egna beräkningar.

Familjens utgifter har stabiliserats på högre nivåer

Under perioden vi studerat har både familjens utgifter och inkomster ökat. Men den höga inflationen under delar av perioden har inneburit att utgifterna ökat i snabbare takt. Mellan 2018 och 2024 ökade de genomsnittliga månadsutgifterna för en familj likt den i vårt exempel med 39 procent, från drygt 34 900 kronor till drygt 48 400 kronor. Vår prognos för helåret 2025 är att familjens totala genomsnittliga månadsutgift under året sjunker något jämfört med året innan. Men i stort har familjens utgifter stabiliserats på nya, väsentligt högre, nivåer än innan inflationskrisen. Totalt sett räknar vi med att de genomsnittliga månadsutgifterna för vår typfamilj ligger på 47 128 kronor under 2025. Det innebär att de är 35 procent högre än månadsgenomsnittet 2018.

Bakom ökningen av typhushållets totala utgifter ligger breda kostnadsökningar. Sett till hela perioden 2018–2025 är det livsmedelskostnaderna som ökat mest för familjen, i procent såväl som i kronor. Utgifterna för livsmedel har ökat med 57 procent, vilket motsvarar drygt 3 800 kronor i månaden. Även ökningen av familjens boendekostnader under perioden är mycket stor. Totalt handlar det om en ökning av månadsutgifterna för boende på 42 procent, vilket motsvarar nästan 3 200 kronor. Ökade ränteutgifter är en stor del av detta, men även andra boendekostnader bidrar, så som avgiftshöjningar för vatten och avlopp.

För 2025 väntas inte någon fortsatt tydlig kostnadsökning. Främst för att räntorna kommit ner samtidigt som andra kostnader stiger mindre än normalt.

Vissa tekniska orsaker gör också att kostnadsutvecklingen 2025 kan framstå som mer gynnsam än den egentligen är.³

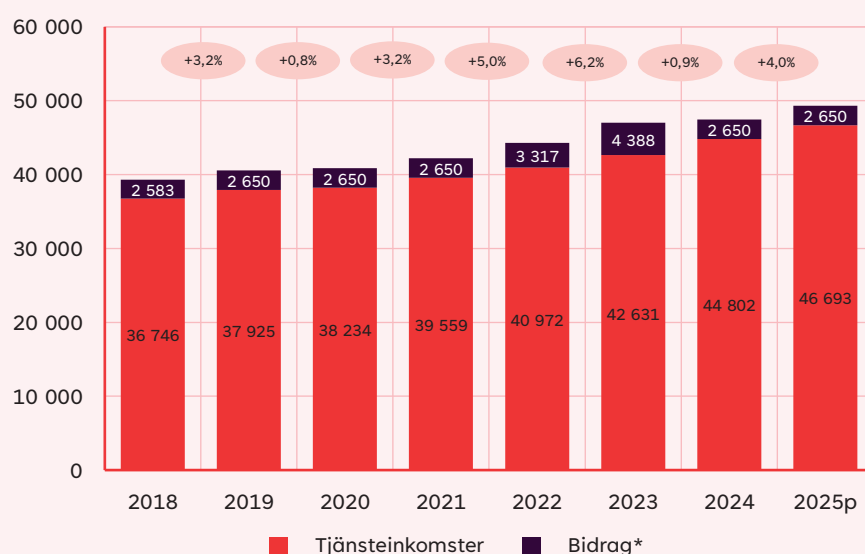
God löneutveckling 2025 bidrar till ökade inkomster för familjen

Samtidigt som kostnaderna har ökat kraftigt under perioden för vår familj så har inkomsterna ökat i långsammare takt. Vårt typhushålls totala inkomster efter skatt ökade mellan 2018–2024 med ungefär 21 procent. Vår prognos för typhushållets genomsnittliga månadsinkomster 2025 är att de ökar med ungefär 4 procent jämfört med 2024. Det handlar om knappt 1 700 kronor i ökade löner och drygt 200 kronor som kommer från sänkt skatt.

DIAGRAM 5

Inkomstutveckling för hushåll A (sammanboende med två barn)

Kr/mån, årsgenomsnitt

* Barnbidrag, elprisstöd, drivmedelsstöd

Källa: Egna beräkningar.

Totalt sett innebär detta att familjen i snitt förväntas ha drygt 10 000 kronor mer i inkomst i månaden under 2025 än under 2018. Då familjens genomsnittliga månadsutgifter ökat med drygt 12 200 kronor under samma period innebär det dock att familjens marginaler tydligt krympt under perioden, som framgick i diagram 3.

³ I vår metod lutar vi oss vad gäller hushålls- och livsmedelskostnader mot Konsumentverkets årliga beräkningar som ges ut i december inför varje kommande år. Detta är en brist när det gäller att beskriva den exakta tidpunkten för när kostnaderna stiger eller minskar. För 2025 menar exempelvis Konsumentverket att livsmedelskostnaderna blir i stort sett oförändrade jämfört med 2024. Detta då kostnaderna mellan januari och december 2024 bara ändrades marginellt. I praktiken vet vi dock att livsmedelskostnaderna för typhushåll A stigit med över 300 kr/mån under första kvartalet 2025 men detta är en utveckling som kommer fångas först i nästa utgåva av Konsumentverkets beräknade hushållskostnader. Livsmedelskostnaderna för 2025 underskattas därför i vår undersökning. Konsumentverket omprövar också löpande vad som anses vara en "normal konsumtion". Över åren har till exempel menyn för måltiderna justerats, åldern för när barn förväntas få mobiltelefon sänkts och skrivare tagits bort från listan över utrustning som förväntas finnas i ett normalutrustat hem. För 2025 råkar Konsumentverkets justeringar i normkonsumtionen innebära att de normala hushållskostnaderna sjunker med cirka 1000 kr/mån för typhushåll A. Detta är dock inte en förändring som skett 2025 utan speglar en gradvis utveckling som råkar få genomslag just detta år.

Inkomster och utgifter för hushåll A (sammanboende med två barn)

Kr/mån, årsgenomsnitt

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025p
Inkomster TOT (efter skatt)	39 329	40 575	40 884	42 209	44 289	47 019	47 452	49 343
Tjänsteinkomster*	36 746	37 925	38 234	39 559	40 972	42 631	44 802	46 693
Bidrag**	2 583	2 650	2 650	2 650	3 317	4 388	2 650	2 650
Utgifter TOT	34 914	35 732	36 175	39 355	44 093	47 361	48 409	47 128
Boendekostnader	7 617	7 834	8 093	8 569	9 703	11 308	11 536	10 817
varav amortering	1 941	1 978	2 085	2 390	2 497	2 251	2 257	2 302
Elkostnader	2 601	2 592	2 116	3 475	5 035	3 891	3 539	3 779
Transportkostnader	5 429	5 720	5 548	5 744	6 472	6 416	6 354	6 383
Livsmedel	6 690	7 000	7 830	7 800	8 100	9 710	10 530	10 530
Hushållsutgifter	9 887	9 777	9 706	10 826	11 806	12 924	13 258	12 178
Övrigt (förskola, fack, CSN mm)	2 689	2 810	2 882	2 941	2 978	3 111	3 192	3 440
MARGINAL	4 416	4 843	4 709	2 855	195	-341	-956	2 216

* Beloppet inkluderar 299 kr/mån 2021 och 289 kr/mån 2022 i tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster.

Detta kan också beaktas som ett särskilt krisstöd.

** Barnbidrag, elprisstöd, drivmedelsstöd

Källa: Egna beräkningar.

Hushåll B – Ensamstående med ett tonårsbarn

Familjemedlemmar	Försörjning/sysselsättning
Vuxen (45 år, kvinna)	Arbete 100%, arbetare i detaljhandeln
Barn (14 år)	Grundskola

Vårt andra hushåll består av en kvinnlig arbetare som jobbar heltid i handeln.⁴ Hon är ensamstående med ett tonårsbarn som går i högstadiet. Familjen bor i en bostadsrätt i Haninge utanför Stockholm. På lägenheten finns ett lån på cirka 1,1 miljoner kronor vilket motsvarar en 50 procentig belåningsgrad på en genomsnittlig trea i kommunen.⁵ Mamman pendlar med kollektivtrafik till sitt arbete i centrala Stockholm. Tonåringen i familjen går eller cyklar till skolan, vänner och aktiviteter.

⁴ Avser genomsnittlig grundlön, vilket innebär att vi inte räknar med någon obekvämt arbetstid. För de två hushåll i rapporten som har barn har vi valt att räkna på just genomsnittlig grundlön.

⁵ Även om snittpriset på bostadsrätter i Haninge är jämförelsevis lågt för att vara i Storstockholmsområdet så är priserna ändå så höga att arbetaren i det här exemplet endast beviljas lån på max cirka 50 procent av genomsnittspriset för en trea i kommunen. Många arbetare skulle därmed ha svårt att köpa den aktuella bostaden. Att spara ihop så mycket pengar skulle ta lång tid. Man kan dock tänka sig flera scenarion där arbetaren ändå har möjlighet att äga den aktuella bostaden med 50 procents belåning. Exempelvis kan hen ha ägt bostaden under en längre period, gjort "bostadskarriär" eller till exempel ärvt pengar. Det finns förstås också billigare treor i kommunen än genomsnittet.

Boende

Bostadsrätt, 3 rok i Haninge kommun

50 % skuldkvot (~1,1 mkr 2022)

4 000 kWh/år

Transport

1 lokaltrafikkort (SL) 12 mån/år

Övrigt

Familjen mottar underhållsstöd för barnet

Vuxen är medlem i fack/a-kassa (Handels)

Inflationskrisen slog hårt även mot denna familjs ekonomi

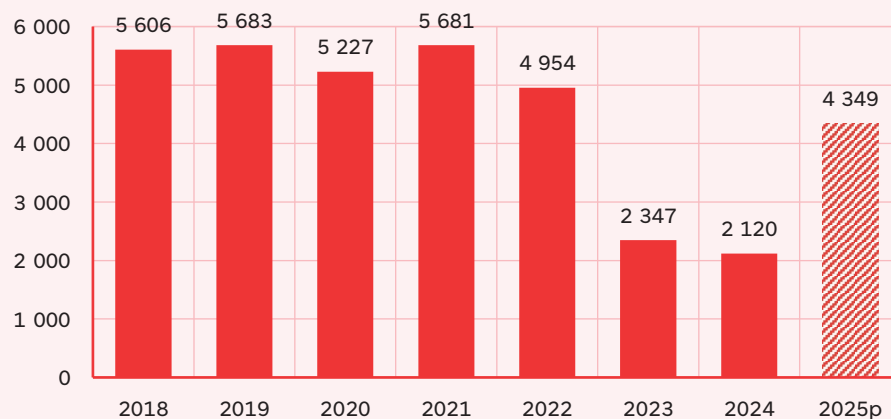
Även detta typhushåll påverkades kraftigt av inflationskrisen och de ökade räntorna. I början av vår undersökningsperiod, 2018–2020, hade en familj som vår en marginal på runt 5 500 kronor i slutet av månaden. År 2023 och 2024 krympte den genomsnittliga månadsmarginalen till runt 2 200 kronor om familjen levde på samma sätt som föregående år.

Vår prognos för år 2025 är en kännbar ökning av marginalerna för detta hushåll. Precis som för hushåll A handlar förbättringen framförallt om en förväntad betydande löneökning till följd av det nya kollektivavtalet samtidigt som boräntor blir lägre och andra kostnader utvecklas långsammare än normalt. Familjen är dock inte tillbaka på de marginaler man hade i början av perioden. Vi beräknar att vår typfamilj kommer ha en genomsnittlig marginal 2025 på drygt 4 300 kronor i månaden. I kombination med att man får mindre för pengarna 2025 jämfört med 2018–2020 innebär det en försämring jämfört med innan inflationskrisen. Oförutsedda utgifter eller tillfälligt lägre inkomster är svårare att hantera.

DIAGRAM 6

Marginal för hushåll B (ensamstående med tonåring)

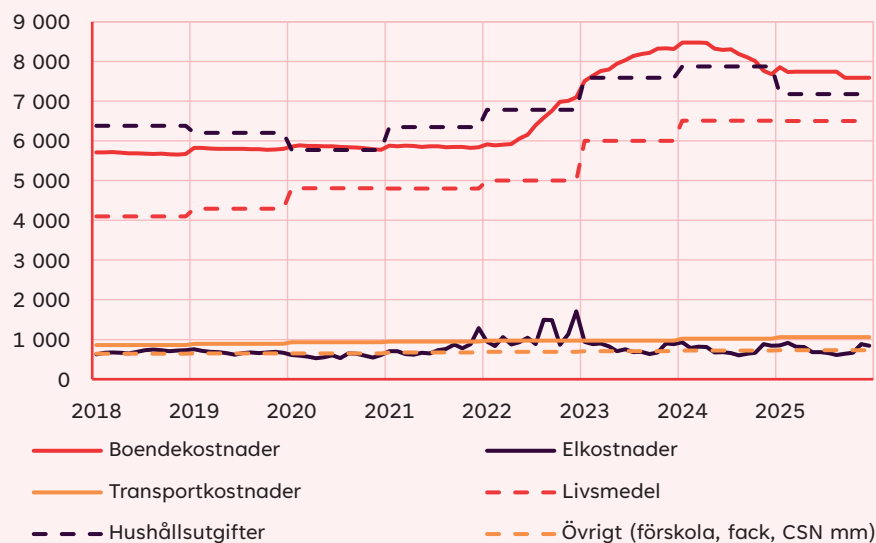
Inkomster-utgifter, Kr/mån, årsgenomsnitt

Källa: Egna beräkningar.

Kostnadsutveckling per kostnadskategori för hushåll B Ensamstående med tonåring

Kr/mån

Källa: Egna beräkningar.

Kraftigt ökade livsmedels- och boendekostnader för familjen

Precis som för vårt första hushåll har utgifterna för detta typhushåll ökat kraftigt under perioden. Sett över hela perioden har utgifterna ökat med närmare 5 600 kronor i månaden, en procentuell ökning med 30 procent mellan 2018 och 2025.

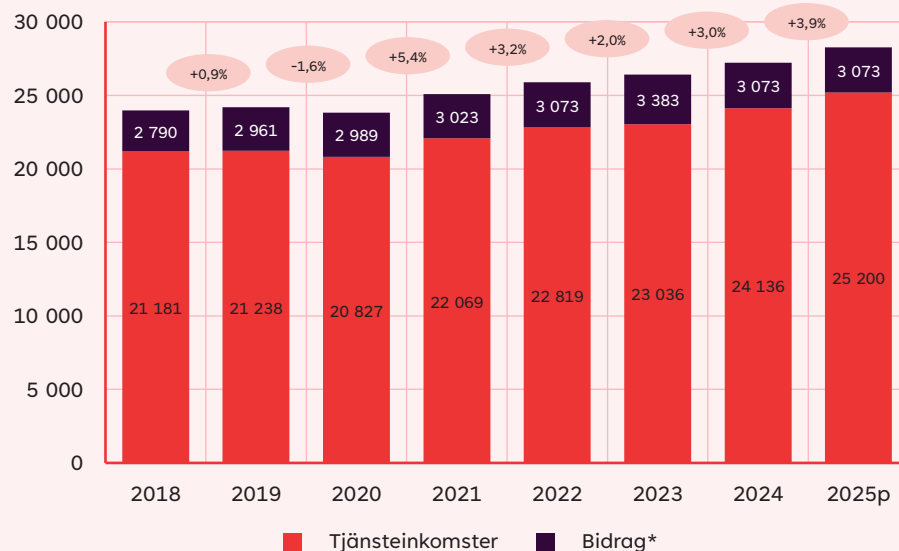
Under perioden som helhet har utgifterna för livsmedel ökat mest för vårt hushåll. De beräknas ha ökat med 59 procent under perioden. Vår typfamilj på två personer beräknas 2025 att lägga 2 400 kronor mer i månaden på livsmedel än vad en motsvarande typfamilj gjorde 2018. Efter livsmedel är det kostnaderna för boende som ökat mest för detta hushåll under perioden. Mellan 2018-2025 steg boendekostnaderna för en familj lik vårt typhushåll med 30 procent, ungefär 2 000 kronor, som konsekvens av högre räntor som både gjorde bolånen dyrare och avgiften till bostadsrättsföreningen högre.

Även om denna typfamilj upplevt kraftigt ökade kostnader sett till den studerade perioden som helhet är vår prognos att de genomsnittliga månadsutgifterna för detta hushåll kommer att vara knappt 1 200 kronor lägre 2025 än 2024. Minskade räntekostnader bidrar med ungefär 500 kronor. Resterande minskning handlar om minskade hushållsutgifter. Även här hålls kostnadsutvecklingen tillbaka av tekniska skäl 2025.⁶

⁶ Se fotnot 3. För Typhushåll B innebär de stigande livsmedelspriserna under första kvartalet 2025 cirka 200 kr/mån i ökade kostnader utöver vad som redovisas här. De tekniska effekterna av Konsumentverkets förändringar i normkonsumtionen medför att den redovisade kostnaden blir cirka 600 kr/mån i lägre 2025 för hushållet.

Inkomstutveckling för hushåll B Ensamstående med tonåring

Kr/mån, årsgenomsnitt

Källa: Egna beräkningar.

Reallöneökningar lyfter familjens ekonomi 2025

För detta typhushåll beräknas den totala inkomsten efter skatt ha ökat med knappt 14 procent mellan 2018–2024. Ökningen i inkomst är avsevärt mindre än ökningen av utgifterna med cirka 37 procent under samma period.

Vår prognos för typhushållets genomsnittliga månadsinkomster 2025 är att de ökar med 3,9 procent jämfört med 2024.

Löneökningar bidrar med 1 000 kronor till i månaden efter skatt medan sänkt skatt bidrar med 65 kronor. Bidragen som familjen mottar, vilka består av barnbidrag och underhållsstöd, är oförändrade i kronor och ören mellan 2024 och 2025. Inget av dessa bidrag är indexerade med prisutvecklingen. Under perioden har värdet av dessa stöd urholkats. Barnbidraget höjdes senast 2018. Underhållsstödet har visserligen höjts vid ett antal tillfällen under perioden, dock inte i samma takt som prisutvecklingen.

Inkomster och utgifter för hushåll B

Ensamstående med tonåring

Kr/mån, årsgenomsnitt

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster TOT (efter skatt)	23 971	24 198	23 817	25 092	25 892	26 420	27 209	28 273
Tjänsteinkomster*	21 181	21 238	20 827	22 069	22 819	23 036	24 136	25 200
Bidrag**	2 790	2 961	2 989	3 023	3 073	3 383	3 073	3 073
Utgifter TOT	18 364	18 515	18 589	19 411	20 939	24 073	25 089	23 924
Boendekostnader	5 689	5 802	5 845	5 858	6 391	8 017	8 214	7 703
varav amortering	0	0	0	0	0	0	0	0
Elkostnader	694	678	586	775	1 106	788	750	755
Transportkostnader	860	890	930	950	970	970	1 020	1 060
Livsmedel	4 100	4 290	4 810	4 800	5 000	6 000	6 510	6 500
Hushållsutgifter	6 378	6 206	5 772	6 352	6 782	7 588	7 876	7 176
Övrigt (förskola, fack, CSN mm)	643	649	647	676	689	709	719	730
MARGINAL	5 606	5 683	5 227	5 681	4 954	2 347	2 120	4 349

* Beloppet inkluderar 151 kr/mån 2021 och 141 kr/mån 2022 i tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster. Detta kan också betraktas som ett särskilt krisstöd.

** Barnbidrag, underhållsstöd, elprisstöd

Källa: Egna beräkningar.

Hushåll C – Ung arbetare utan barn

Familjemedlemmar	Försörjning/sysselsättning
Vuxen (25 år, man)	Arbete 80%, restaurangbiträde

Vårt tredje hushåll består av en ensamstående 25-åring i Norrköping som arbetar som restaurangbiträde, med en lön som genomsnittet i denna sektor. Vi räknar med att denna arbetare jobbar på kvällar och helger i samma utsträckning som genomsnittet i yrket.⁷ Precis som många relativt unga arbetare och arbetare inom servicesektorn har personen i det här exemplet en visstidsanställning och blir inkallad vid behov. Antalet timmar varierar något från månad till månad men normalt arbetar personen 80 procent. Den här 25-åringen bor i en hyreslägenhet med ett rum och kök. För att ta sig till jobbet, som ligger i en annan del av Norrköping, åker personen i vårt exempel buss.

Boende

Hyresrätt, 1 rok i Norrköping

2 000 kWh/år

Transport

1 lokaltrafikkort (Östgötatrafiken) 12 mån/år

Övrigt

Är medlem i fack/a-kassa (Hotell- och restaurangfacket)

⁷ I detta typfall har vi därmed räknat med medellön (inklusive rörliga tillägg så som OB) för yrket.

Små marginaler särskilt tufft när inkomsten varierar

Precis som för övriga typhushåll i vår rapport påverkades vår unga arbetare tydligt av inflationskrisen. I inledningen av vår undersökningsperiod, mellan 2018–2020, låg den genomsnittliga månadsmarginalen för en arbetare lik den i vårt typexempel på mellan cirka 2 100 och 3 000 kronor i månaden. År 2024 såg vi att denna marginal hade minskat till ungefär 1 600 kronor i månaden. Det är en mycket snäv marginal, inte minst då vi i det här exemplet pratar om en person med en behovsanställning. Vår utgångspunkt i beräkningarna har varit vad marginalen blir vid en 80-procentig sysselsättningsgrad. När marginalerna är så små som var fallet för vår unga arbetare under åren 2022–2024 krävdes det inte många timmar färre arbete för att hamna på minus.

Vår prognos för år 2025 är att marginalerna för detta typhushåll, i nominella termer, återgår till ungefär den nivå som rådde 2020. Den förväntade genomsnittliga marginalen på cirka 2 500 kronor kommer också, på grund av inflationen, räcka till mycket mindre 2025 än 2020.

DIAGRAM 9

Marginal för hushåll C (ung arbetare utan barn)

Inkomster – utgifter, Kr/mån, årsgenomsnitt

Källa: Egna beräkningar.

Kostnaderna för mat och hyra har ökat kraftigt

Precis som för övriga hushåll har den unga arbetarens utgifter ökat kraftigt under perioden. Sett över hela perioden med närmare 4 000 kronor i månaden, en procentuell ökning med 33 procent. Det är, liksom för övriga hushåll i vår rapport, livsmedelsutgifterna och boendeutgifterna som ökat mest.

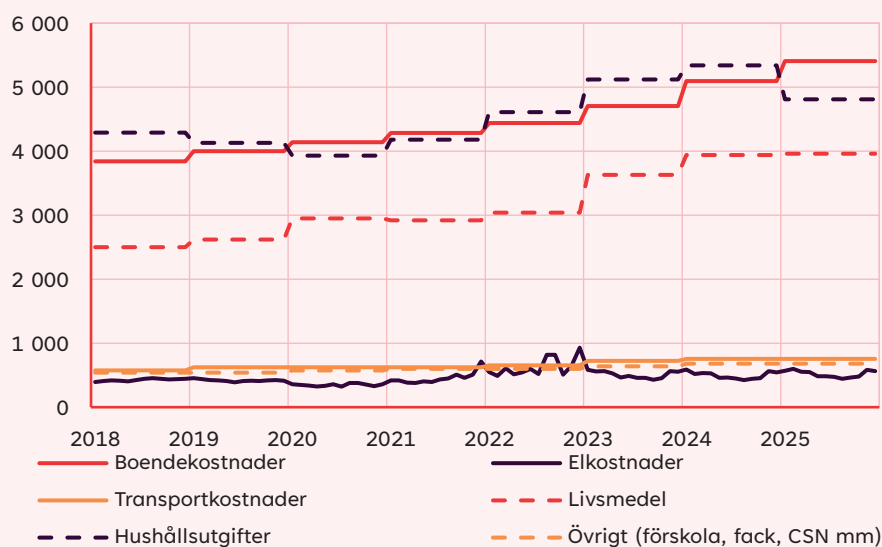
Mellan 2018 och 2025 beräknas utgifterna för livsmedel ha ökat med 58 procent, en ung arbetare lik den i vårt typfall får lägga nästan 1 600 kronor mer i månaden på mat och andra livsmedel 2025 än 2018. Men utan barn i hushållet är matkostnaderna ändå en mindre del av utgifterna. Boendeutgifterna har ökat nästan lika mycket i kronor. Knappt 1 500 kronor mer i månaden behöver vårt typhushåll lägga på boendeutgifter 2025 än 2018.

(en procentuell ökning med 41 procent). Även om boendekostnaderna ökat stort för alla typhushållen i vår undersökning så har utvecklingen under perioden sett annorlunda ut för vår unga arbetare i hyresrätt än för de övriga typhushållen som bor i ägt boende. För vår unga arbetare har hyran ökat stegvis under hela perioden inklusive det senaste året. För övriga två hushåll ökade boendekostnaderna kraftigt mellan 2022-2024. Sänkta räntor innebär dock att boendekostnaderna sedan sjönk under 2024 och 2025.

DIAGRAM 10

Kostnadsutveckling per kostnadskategori för hushåll C Ung arbetare utan barn

Kr/mån

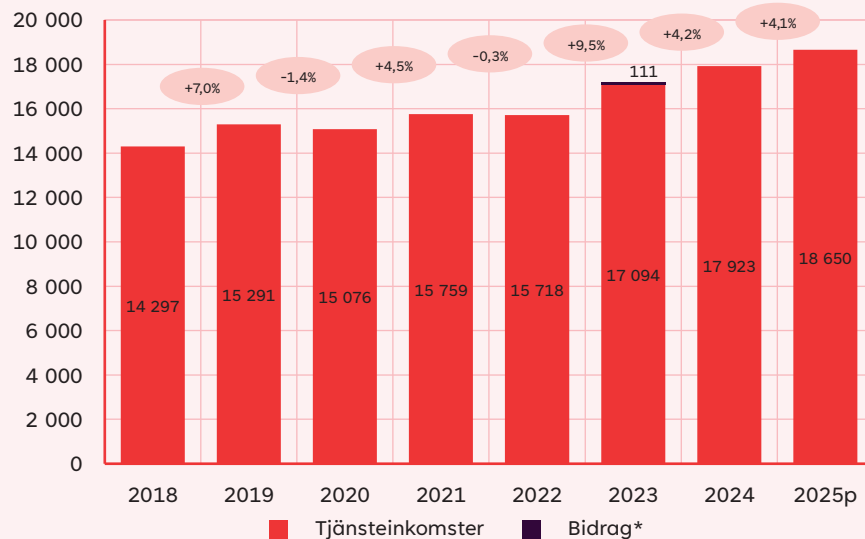
Källa: Egna beräkningar.

God löneutveckling 2025 men behovsanställning ger osäker inkomst

De totala inkomsterna efter skatt för en ung arbetare, som den i vårt typhushåll, ökade mellan 2018 och 2024 med 25 procent i nominella termer. Mellan 2024 och 2025 är vår prognos att den unga arbetarens inkomster efter skatt ökar med 4,1 procent. Löneökningar bidrar med drygt 630 kronor efter skatt medan skattesänkningar bidrar med drygt 90 kronor. Vår unga arbetare får inga bidrag. Inkomsten utgörs helt av tjänsteinkomsten.

Vid en 80-procentig sysselsättningsgrad är vår prognos att den unga arbetaren i vårt exempel har en månadsinkomst efter skatt på 18 650 kronor år 2025. Men med en visstidsanställning där den unga arbetaren rings in vid behov kommer inkomsten i praktiken variera mellan månader. Den osäkerhet detta medför privatekonomiskt är vardag för många unga arbetare.

Inkomstutveckling för hushåll C Ung arbetare utan barn Kr/mån, årsgenomsnitt

* Elprisstöd

Anm. Tjänsteinkomsten inkluderar 174 kr/mån 2021 respektive 183 kr/mån 2022 i tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster. Detta är en skatteutgift och kan också betraktas som ett särskilt krisstöd/bidrag.

Källa: Egna beräkningar.

TABELL 4

Inkomster och utgifter för hushåll C (Ung arbetare utan barn) Kr/mån, årsgenomsnitt

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025p
Inkomster TOT (efter skatt)	14 297	15 291	15 076	15 759	15 718	17 205	17 923	18 650
Tjänsteinkomster	14 297	15 291	15 076	15 759	15 718	17 094	17 923	18 650
Bidrag*	0	0	0	0	0	111	0	0
Utgifter TOT	12 172	12 333	12 566	13 064	13 975	15 327	16 308	16 132
Boendekostnader	3 841	4 000	4 138	4 282	4 440	4 703	5 096	5 407
varav amortering	0	0	0	0	0	0	0	0
Elkostnader	426	418	348	456	628	509	497	520
Transportkostnader	575	625	625	625	656	725	755	755
Livsmedel	2 500	2 620	2 950	2 920	3 040	3 630	3 940	3 960
Hushållsutgifter	4 290	4 130	3 930	4 180	4 610	5 120	5 340	4 810
Övrigt (förskola, fack, CSN mm)	540	540	575	600	600	640	680	680
MARGINAL	2 124	2 958	2 509	2 695	1 743	1 878	1 615	2 518

* Elprisstöd

Anm. Tjänsteinkomsten inkluderar 174 kr/mån 2021 respektive 183 kr/mån 2022 i tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster. Detta är en skatteutgift och kan också betraktas som ett särskilt krisstöd/bidrag.

Källa: Egna beräkningar.

Stigande arbetslöshet slår mot hushållsekonomin

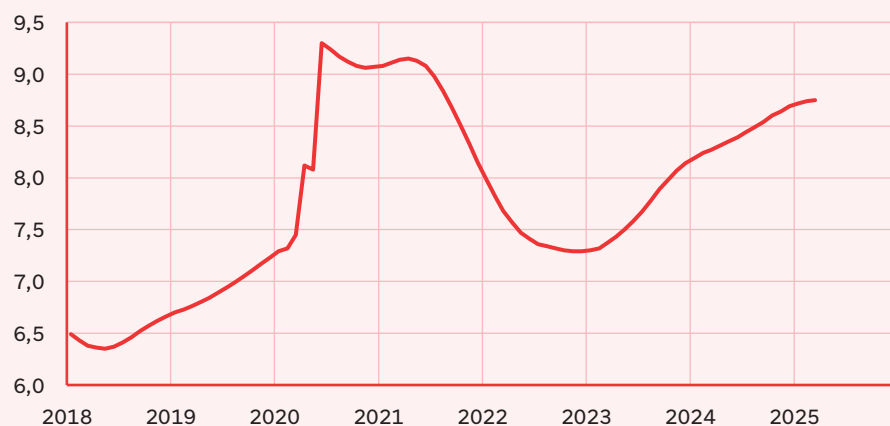
I sviterna efter inflationskrisen och lågkonjunkturen har vi sett hur arbetslösheten stigit kraftigt under de senaste åren. Arbetslösheten har därmed blivit ett allt större hot mot arbetarnas inkomster. I SCBs undersökningar är nu nära 500 000 svenskar arbetslösa på heltid.

I det här kapitlet tittar vi på hur ekonomin förändras för våra typhushåll vid arbetslöshet eller minskad arbetstid.

DIAGRAM 12

Arbetslöshet, 15-74 år

Procent, andel av arbetskraften

Källa: SCB (AKU)

Hushåll A – Industrin stänger ned

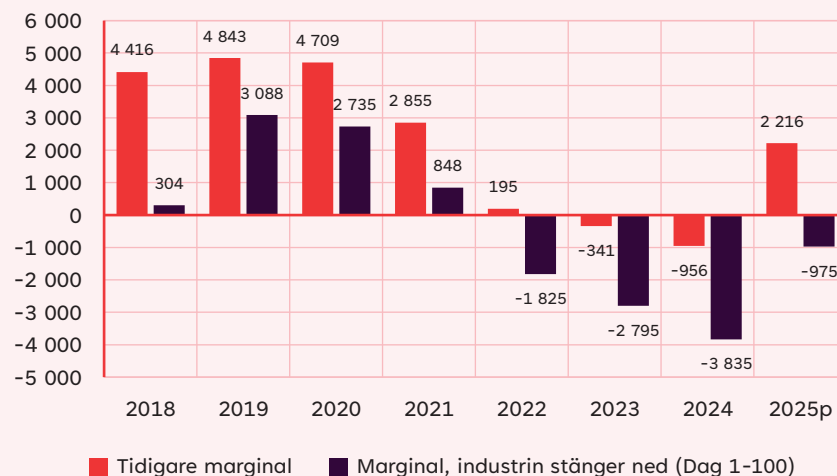
I vårt typhushåll A (sammanboende med två barn) tvingas industrin stänga ned. Kanske har den pågående byggkrisen orsakat minskad efterfrågan på de byggvaror som producerats på orten? För vårt typhushåll innebär det att maskinoperatören förlorar jobbet och blir arbetssökande på heltid.

Innan inflationskrisen räckte hushållets marginaler för att klara inkomstbortfallet vid kortare arbetslöshetsperioder så länge som transportkostnaderna reducerades och amorteringar pausades.⁸ De senaste årens prisökningar som minskat familjens marginaler gör dock även en kortare arbetslöshetsperiod mycket svårhanterlig. Enligt våra beräkningar skulle hushållet 2025 gå back med nästan 1 000 kronor i månaden om industriarbetaren blir arbetslös.

⁸ Om arbetslösheten varar längre än 100 ersättningsdagar faller inkomsten ytterligare eftersom ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen sänks och den fackliga inkomstförsäkringen löper ut.

Marginal arbetslöshetsscenario, hushåll A

Kr/mån, årsgenomsnitt

Källa: Egna beräkningar.

I vårt arbetslöshetsscenario har vi räknat med att maskinoperatören, när han blir av med jobbet, inte längre behöver jobbspärra. Familjen kan således minska sina transportkostnader. Vi räknar dock med att de fortsatt har behov av bilen, men att familjen nu bara kör 2 000 mil per år (istället för som tidigare 3 000 mil per år) och klarar sig utan månadskort i kollektivtrafiken då barnskötaren nu använder bilen för arbetspendling istället. Vi räknar med att banken går med på att familjen får pausa sina amorteringar under arbetslöshetsperioden. De inkomstbaserade kostnaderna för fackmedlemskap och förskola/fritids minskar när inkomsten minskar. Totalt minskar hushållet sina utgifter med runt 5 000 kronor genom dessa förändringar.

TABELL 5

Utgiftsförändringar arbetslöshetsscenario, hushåll A

Kr/mån

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025p
Utgifter, total	-4 211	-4 489	-4 408	-4 670	-5 057	-4 799	-4 879	-5 005
transport	-1 738	-1 923	-1 857	-1 792	-2 025	-1 929	-1 962	-1 960
amortering	-1 941	-1 978	-2 085	-2 390	-2 497	-2 251	-2 257	-2 302
övrigt	-532	-587	-466	-488	-536	-620	-660	-742

Källa: Egna beräkningar.

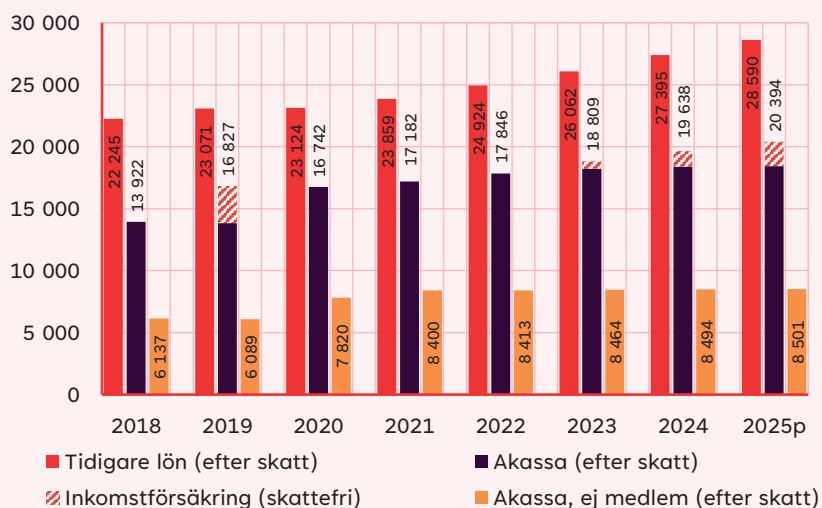
Som medlem i fack och a-kassa får maskinoperatören dag ersättning från a-kassan. Sedan 2019 har IF Metall en inkomstförsäkring för sina medlemmar som kompletterar a-kassan under de första 100 ersättningsdagarna. Detta påverkar vår industriarbetares inkomst de år då taket i arbetslöshetsförsäkringen varit lägre än hans inkomst. I vårt scenario får maskinoperatören vid arbetslöshet år 2025 ut cirka 20 400 kronor från a-kassa och ersättning från inkomstförsäkring. Detta kan jämföras med hans lön (efter skatt) som innan arbetslösheten låg på cirka 28 600 kronor.

Om maskinoperatören inte hade varit medlem i fack och a-kassa hade ekonomin dock blivit dramatiskt mycket sämre. Ersättningen efter skatt blir nästan 12 000 kronor högre i månaden 2025 om han varit medlem i fack och a-kassa. Detta jämfört med om han är oförsäkrad och anmäler sig till en a-kassa först när han blir arbetslös.

DIAGRAM 14

Inkomster (efter skatt) för maskinoperatören med jobb respektive som arbetslös (dag 1-100)

Kr/mån

Anm. Från och med oktober 2025 ändras reglerna för arbetslöshetsförsäkringen. Värden för 2025 är här baserade på den försäkring som gäller till och med september 2025.

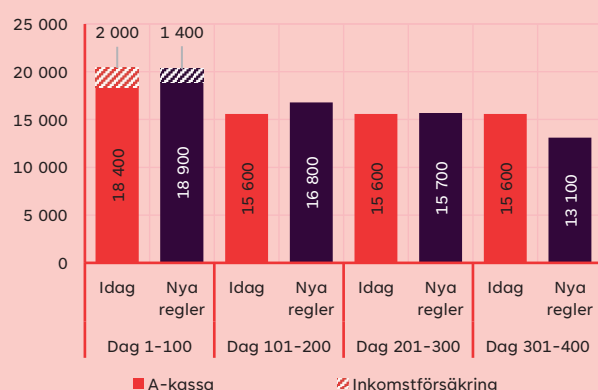
Källa: egna beräkningar.

Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen

Från och med den 1 oktober 2025 gäller nya regler i arbetslöshetsförsäkringen. För vår maskinoperatör som blir arbetslös har regelförändringarna mindre betydelse om han är medlem i fack och a-kassa. Taket höjs visserligen i a-kassan, vilket ger vår maskinoperatör lite högre ersättning från a-kassan vid arbetslöshet upp till 300 dagar. För de första hundra dagarnas arbetslöshet har maskinoperatören en inkomstförsäkring genom IF Metall som garanterar en ersättning på 80 procent vid arbetslöshet, även när den tidigare inkomsten är högre än taket i a-kassan. Efter regel-ändringarna får maskinoperatören mer från a-kassan och mindre från fackets inkomstförsäkring, men den totala ersättningen blir densamma. Den tydligare avtrappningen i de nya reglerna gör dock att ersättningen tydligt blir lägre för långa arbetslöshetsperioder, över 300 dagar, då både ersättningsnivån sänks och den arbetslöse övergår i aktivitetsstöd.

DIAGRAM 15

Inkomst (efter skatt) för maskinoperatör vid arbetslöshet, medlem i fack och a-kassa
Kr/mån, avrundat

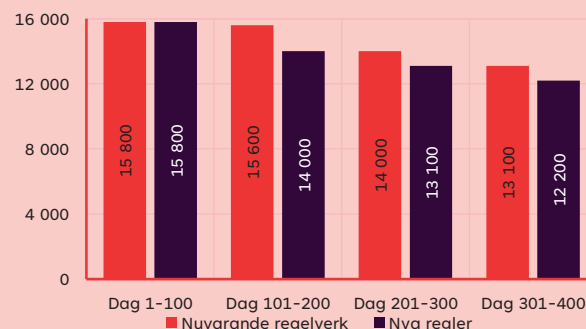
Anm. Ersättning beräknad för 2025 med lön på 36 709 kr/mån i Alvesta.
Källa: Egna beräkningar

För den som är medlem i a-kassan men vars inkomst ligger under taket innebär de nya reglerna en försämring.

DIAGRAM 16

Inkomst (efter skatt) för barnskötare vid arbetslöshet, medlem i fack/a-kassa

Kr/mån, avrundat

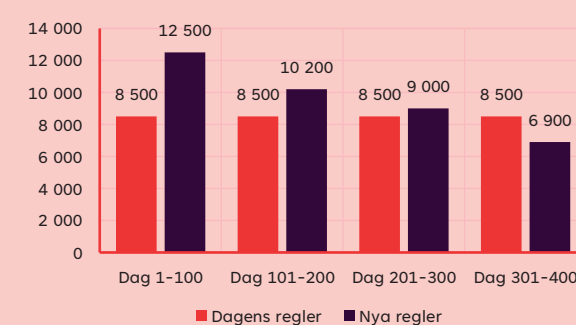
Anm. Ersättning beräknad för 2025 med lön på 27 860 kr/mån i Alvesta.
Källa: Egna beräkningar

De nya reglerna innebär en större förändring om man inte är medlem i fack och a-kassa. Ersättningen för dem som inte uppfyller medlemsvillkoret har nämligen höjts väsentligt för kortare arbetslöshetsperioder. Med de gamla reglerna fick maskinoperatören ut 8 500 kr i månaden de första hundra dagarna om han inte varit med i a-kassan. Med de nya reglerna får han ut 12 500 kronor i månaden.

DIAGRAM 17

Inkomst (efter skatt) för maskinoperatör vid arbetslöshet, ej medlem i fack/a-kassa med dagens respektive nya reglerna

Kr/mån, avrundat

Anm. Ersättning beräknad för 2025 med lön på 36 709 kr/mån.
Källa: Egna beräkningar.

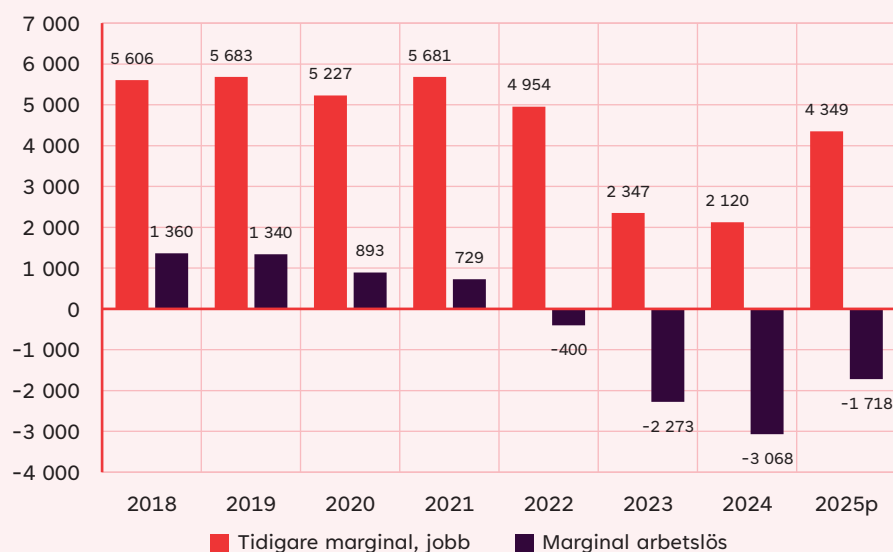
Hushåll B – Butiksdöden fortsätter

Internethandeln skördar ännu ett offer när klädkedjan som vår butiksarbetare jobbar i tvingas stänga och hon förlorar jobbet efter 10 år med samma tjänst. Nu gäller det att få ihop ekonomin tills dess att hon hittar ett nytt jobb. Tyvärr visar våra beräkningar att det inte är lätt att få ekonomin att gå ihop för en familj som detta typhushåll, om den vuxna förlorar jobbet.

DIAGRAM 18

Marginal arbetslöshetsscenario, hushåll B

Kr/mån

Källa: Egna beräkningar.

Den enda utgiftsförändring vi antagit är att fackavgiften blir billigare när inkomsten sjunker. Vår ensamstående mamma har inga amorteringar att pausa eller någon bil att låta stå. Månadskortet på pendeltåget behövs för att kunna söka jobb.

TABELL 6

Utgiftsförändringar arbetslöshetsscenario, hushåll B

Kr/mån

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025p
Utgifter, total	-115	-117	-88	-100	-100	-100	-100	-76
Fackavgift	-115	-117	-88	-100	-100	-100	-100	-76

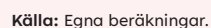
Källa: Egna beräkningar.

Som medlem i Handels och Handels a-kassa får hon ut drygt 18 000 kr i månaden från försäkringen.

Vår ensamstående mammas inkomst blir nu så låg att hon har rätt till bostadsbidrag. Det ger henne cirka 1 000 kronor extra en genomsnittlig månad 2025. Från och med 1 juli 2025 har dock regeringen sänkt bostadsbidraget för

DIAGRAM 19

Kr/mån

Arbetsrörelserna – inte råd att förlora jobbet

TABELL 7

Specifikation av inkomster (efter skatt) i arbetslöshetsscenario, hushåll B

Kr/mån

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025p
Med jobb								
Lön efter skatt	21 181	21 238	20 827	22 069	22 819	23 036	24 136	25 200
Övr bidrag	2 790	2 961	2 973	3 023	3 073	3 296	3 073	3 073
<i>barnbidrag</i>	1 217	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
<i>underhållsstöd</i>	1 573	1 711	1 723	1 773	1 823	1 823	1 823	1 823
<i>elstöd</i>	0	0	0	0	0	223	0	0
<i>bostadsbidrag</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
TOT inkomst	23 971	24 198	23 801	25 092	25 892	26 333	27 209	28 273
Arbetslös (dag 1-100)								
A-kassa	14 223	14 138	15 193	15 982	16 453	16 757	17 352	18 058
Inkomstförsäkr.	2 092	2 011	0	0	0	0	0	0
Övr. Bidrag	3 955	4 250	4 202	4 058	3 985	4 942	4 569	4 072
<i>barnbidrag</i>	1 217	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
<i>underhållsstöd</i>	1 573	1 711	1 723	1 773	1 823	1 823	1 823	1 823
<i>elstöd</i>	0	0	0	0	0	223	0	0
<i>bostadsbidrag</i>	1 166	1 289	1 229	1 035	912	1 647	1 496	999
TOT inkomst	20 270	20 398	19 395	20 040	20 439	21 700	21 921	22 130

Källa: Egna beräkningar.

TABELL 8

Storlek på avgångsbidrag (AGB) för 40-49-åringar per uppsägningsår Kr (engångsbelopp)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025p
AGB	34 865	35 736	36 487	37 070	37 885	38 870	40 230	41 558

Källa: AFA försäkring.

Bakgrund

Nedan ger vi en bakgrundsbild av hur de svenska hushållens inkomster utvecklats under de senaste åren. Vi sammanfattar också hur priserna på viktiga hushållsutgifter har utvecklats. Avslutningsvis ger vi en bild av vad den samlade utvecklingen av inkomster och priser inneburit för reallönerna.

Arbetares inkomster

Hushållens viktigaste inkomstkälla är arbetsinkomsterna; lön- och företagarkinomster utgör ungefär 60 procent av hushållens bruttoinkomster. För de flesta hushåll inom LO-kollektivet utgör arbetsinkomsterna dock en ännu större andel av inkomsten. Detta då andra större inkomstkällor för hushållen, såsom kapitalinkomster och pensioner, är koncentrerade till toppen av inkomstfördelningen respektive till äldre som inte längre är yrkesaktiva. Men det finns andra viktiga inkomstkällor. Vid exempelvis arbetslöshet eller sjukdom kan ersättningar från försäkringssystemen bli den huvudsakliga inkomsten. För vissa hushåll kan också bidrag så som barnbidrag, bostadsbidrag och underhållsbidrag/underhållsstöd vara betydelsefulla för hushållsekonomin.

Arbetsinkomster

År 2023 var snittlönen⁹ för samtliga anställda i befolkningen 39 200 kronor i månaden. Skillnaderna i lön i befolkningen varierar dock stort. Grundlönen för arbetare var 30 600 kronor; att jämföra med tjänstemän som hade 47 000 kronor. Jämförs lönen utifrån såväl klass som kön blir resultatet en tydlig trappa där kvinnor i arbetaryrken har den lägsta lönen medan män i tjänstemannayrken har den högsta.¹⁰

Inom LO-kollektivet varierar lönenivåerna stort utifrån bransch. Den genomsnittliga månadslönen för en byggnadsarbetare i privat sektor var 36 900 kronor år 2023, medan motsvarande siffra för en arbetare i kommunal sektor var 27 500 kronor.¹¹

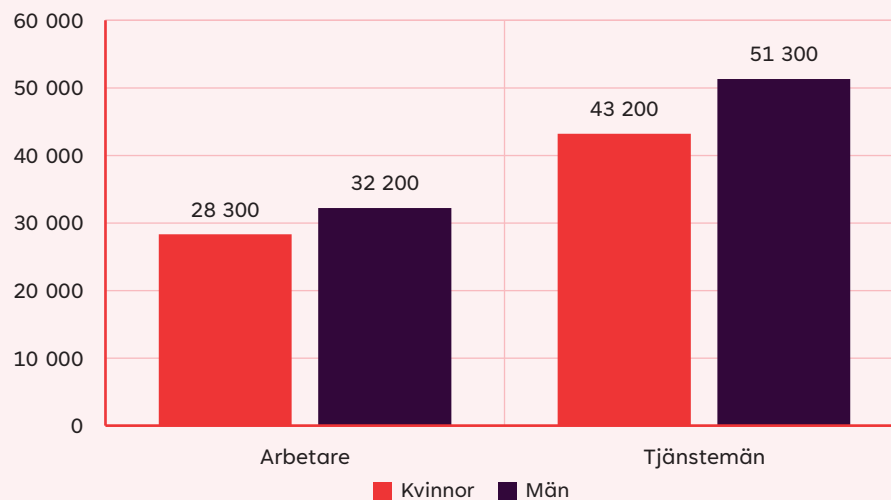
⁹ Avser här grundlön, helglön samt andra fasta löneförmåner. Dock ej rörliga tillägg. Timplöner uppräknade till månadslön och deltidsarbete är uppräknad till heltid.

¹⁰ LO, Lönerapport 2024

¹¹ *Ibid.*

Månadslön efter klass och kön, 2023

Kronor per månad

Källa: LO (Lönerapport 2024)

Siffrorna avser heltidslöner. I realiteten är det långt ifrån alla som arbetar heltid. Deltidsarbete fördelar sig inte heller jämnt i befolkningen utifrån klass och kön. År 2023 arbetade 41 procent av arbetarkvinnorna och 15 procent av arbetarmännen deltid. För tjänstemännen var motsvarande siffra 21 procent av kvinnorna och 9 procent av männen.¹²

Den genomsnittliga löneökningstakten under perioden 2010–2019 var 2,5 procent per år. Variationerna mellan enskilda år har varit förhållandevis små under perioden. År 2020 sköts avtalsrörelsen upp från våren till hösten på grund av pandemin, vilket resulterade i lägre löneökningar detta år. 2021–2022 återgick dock den genomsnittliga löneökningstakten i ekonomin som helhet till nivåerna som rådde innan pandemin. År 2023 enades fack och arbetsgivare om det högsta märket sedan industriavtalet 1998 blev normerande för hela arbetsmarknaden (4,1 procent första året och 3,3 procent andra året). Lönerna steg därför snabbare 2023 och 2024 än vad som varit normalfallet åren före pandemin. Det nya märket för 2025–2026 på 3,4 procent första året och 3,0 procent andra året, innebär att vi håller i en något högre löneökningstakt än vad som var normen före pandemin. I avtalen ingår även låglönesatsning och höjd ersättning för mertid för deltidsanställda, som har särskild betydelse för många arbetare.

¹² SCB, Arbetskraftsundersökningen.

TABELL 9

Grundlön, heltid, utvalda yrken

Kronor i månaden

Yrke	Sektor	Antal 2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024p	2025p
Restaurang- & köksbiträden	Privat	80 000	22 700	23 700	23 600	24 100	24 500	26 000	27 000	28 000
Barnskötare	Kommun	64 000	23 600	24 200	24 600	25 200	25 600	26 600	27 600	28 700
Undersköterska	Kommun	100 000	25 700	26 200	26 700	27 200	27 700	29 000	30 100	31 200
Butikarbetare	Privat	209 000	25 900	26 600	27 000	27 600	28 500	29 300	30 400	31 500
Lagerarbetare	Privat	95 000	26 700	27 100	27 200	28 100	29 100	30 300	31 500	32 600
Maskinoperatör	Kommun	140 000	29 100	30 200	30 700	31 200	32 200	33 600	34 800	36 100
Snickare	Region	42 000	31 700	32 600	34 100	35 300	36 100	37 900	39 300	40 700
Lärare	Privat	182 000	33 600	34 800	35 700	36 500	37 400	38 600	40 000	41 500
Sjuksköterska	Privat	66 000	33 800	34 600	35 600	36 500	38 300	39 900	41 400	42 900
Civilingenjör	Privat	109 000	45 900	46 900	47 700	49 000	50 600	52 700	55 000	57 300

Anm. Yrkena ovan avser följande SSY-koder. Undersköterska (5321, 5322, 5323, 5324), Barnskötare (5311), Maskinoperatör (7223, 7523, 8114, 8121, 8122, 8129, 8131, 8132, 8141, 8142, 8143, 8151, 8159, 8161, 8162, 8163, 8169, 8171, 8172, 8173, 8174, 8181, 8189, 8191, 8192, 8193, 8199), Butikarbetare (5222, 5223, 5230), Snickare (7111), Lagerarbetare (4322), Restaurang- och köksbiträden (9412), Lärare (2320, 2330, 2341, 2343, 2351), Civilingenjör (2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2149), Sjuksköterska (2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2239).

Källa: SCB och egna beräkningar.

TABELL 10

Medellön (inkl. OB, rörliga ersättningar m. m.), heltid, utvalda yrken

Kronor i månaden

Yrke	Sektor	Antal 2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024p	2025p
Restaurang- & köksbiträden	Privat	80 000	23 500	24 600	24 500	25 000	25 400	27 200	28 200	29 200
Barnskötare	Kommun	64 000	23 700	24 300	24 800	25 400	25 800	26 700	27 700	28 800
Undersköterska	Kommun	100 000	28 400	29 000	29 700	30 500	31 000	32 100	33 400	34 600
Butikarbetare	Privat	209 000	29 500	30 100	30 200	30 700	31 600	32 900	34 100	35 400
Lagerarbetare	Privat	95 000	28 400	28 800	29 000	30 200	31 100	32 300	33 500	34 800
Maskinoperatör	Kommun	140 000	31 900	33 100	33 400	34 100	35 100	36 600	38 000	39 400
Snickare	Region	42 000	31 700	32 600	34 100	35 400	36 200	37 900	39 300	40 800
Lärare	Privat	182 000	33 700	34 800	35 700	36 600	37 400	38 600	40 000	41 500
Sjuksköterska	Privat	66 000	35 900	36 800	38 100	39 000	40 900	42 600	44 200	45 800
Civilingenjör	Privat	109 000	45 900	47 000	47 700	49 000	50 600	52 800	55 100	57 300

Källa: SCB och egna beräkningar.

Försäkringsersättningar

Ersättningar från försäkringssystemen vid exempelvis arbetslöshet och sjukdom är viktiga inkomster för hushållen i de livssituationer där behovet uppkommer. Ersättningarna har dock sedan millennieskiftet successivt kommit att utgöra en allt mindre del av hushållens inkomster. Ersättningsnivåer och ersättningstak har över tid halkat efter den övriga inkomstutvecklingen och försäkringsersättningarna har kommit att beskattas hårdare än arbetsinkomster i takt med att jobbskatteavdragen införts och förstärkts. Andelen svenskar som får a-kasseersättning har också fallit över tid. Inte så mycket på grund av att arbetslösheten sjunkit som på grund av att arbetsmarknaden förändrats genom att arbetslösheten blivit alltmer koncentrerad till grupper med svagare förankring på arbetsmarknaden.

I samband med pandemin lyftes dock ersättningstaken i såväl arbetslöshetsförsäkringen som sjukförsäkringen.¹³ Detta medförde att väsentligt fler arbetare fick hela sin inkomst försäkrad. Löneökningarna har dock bidragit till att snabbt äta upp tidigare takhöjning i arbetslöshetsförsäkringen, vars tak saknar indexering.¹⁴

När de offentliga försäkringarna urholkats har kompletterande skydd förhandlats fram inom ramen för kollektivavtalen. Det handlar exempelvis om avtalsgruppsjukförsäkring, AGS, som toppar upp ersättningsnivån under sjukpenningperioden och avgångsbidrag, AGB, som ger den försäkrade rätt till ersättning i form av en klumpsumma i händelse av uppsägning.

Därtill har allt fler fackförbund över tid infört egna inkomstförsäkringar att lägga ovanpå den offentliga försäkringen vid arbetslöshet. År 2019 introducerade exempelvis IF Metall sin inkomstförsäkring som täcker upp när den försäkrades inkomst överstiger taket i a-kassan. Vid införandet var medellönen för en arbetare i tillverkningsindustrin 29 300 kronor i månaden, vilket var väsentligt högre än den offentliga arbetslöshetsförsäkringens inkomsttak på 25 000 kronor. När taket i den offentliga försäkringen höjdes 2020 täcktes den genomsnittliga maskinoperatörens ordinarie månadslön av den offentliga försäkringen. Redan 2023 hade dock lönerna stigit så att den genomsnittliga maskinoperatören som jobbar dagtid åter behöver en kompletterande inkomstförsäkring för att försäkra hela sin månadslön. För den med en högre inkomst, till exempel till följd av större rörliga tillägg från skiftgångsersättningar eller ob-tillägg, har fackets inkomstförsäkring varit värdefull under alla år.

Bidrag och krisstöd

Många hushåll tar del av olika sorters bidrag. De flesta bidrag är behovsprövade, såsom bostadsbidrag, men det finns också generella bidrag, såsom barnbidraget. Barnbidraget höjdes senast i mars 2018 och har sedan dess legat still på 1 250 kronor för första barnet. Barnbidragets reala värde har därmed minskat snabbt. Givet den snabba prisutvecklingen har barnbidraget tappat cirka 300 kronor i köpkraft sedan den senaste höjningen.

Under pandemin och den efterföljande energikrisen infördes också en rad tillfälliga krisstöd för hushållen. Genom korttidsarbeten kunde många permitteras som annars hade förlorat jobbet. Under 2021 och 2022 infördes en tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster som gav maximalt belopp (2 250 kronor per år) för inkomster mellan 20 000 och 25 000 kronor i månaden. Mellan februari 2022 och maj 2023 annonserades och utbetalades inte mindre än fyra olika elprisstöd samt ett drivmedelsstöd till hushållen, vilket var särskilt viktigt för de cirka 50 procent av LO-förbundens medlemmar som bor i småhus. Bostadsbidraget till barnfamiljer förstärktes i sporadiska sexmånadersperioder flera gånger under åren (med 25 respektive 40 procent)

¹³ År 2020 höjdes den högsta försäkrade inkomsten från 25 000 till 33 000 kr/mån i arbetslöshetsförsäkringen, och 2022 höjdes den högsta försäkrade inkomsten i sjukförsäkringen från knappt 32 000 till drygt 40 000 kr/mån.

¹⁴ Sjukförsäkringens tak är baserat på prisbasbeloppet. I normalfallet stiger lönerna snabbare än prisbasbeloppet vilket urholkar försäkringen men den ovanligt höga prisökningstakten 2022 och 2023 gjorde att just dessa år steg taket i sjukförsäkringen faktiskt snabbare än löneökningstakten och fler kom att få hela sin lön försäkrad.

men återställdes av regeringen den 1 juli 2025 till 2021 års regelverk – vilket innebär en betydande real sänkning av bidraget. Sammantaget har dessa tillfälliga stöd haft stor betydelse för LO-hushållens disponibla inkomster under de senaste åren. Bortsett från den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget som löper ut den 31 juni 2025 har krisstöden fasats ut 2023.

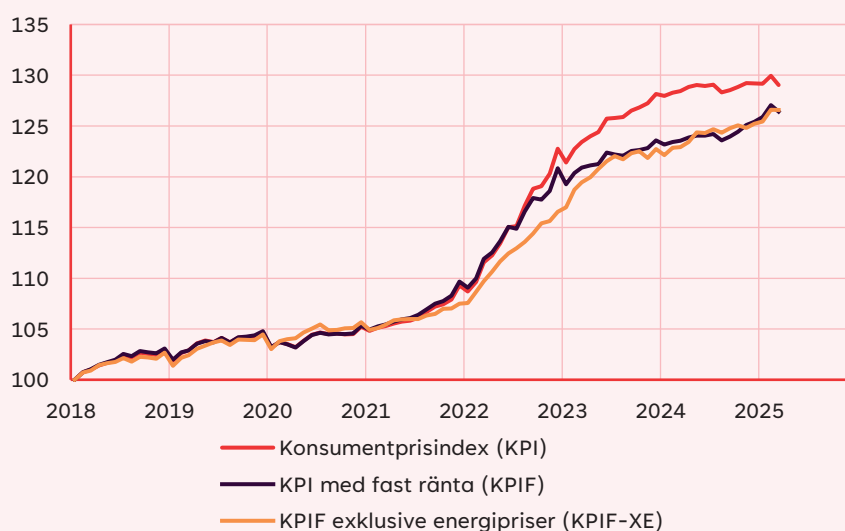
Prisutvecklingen 2018-2025

Efter lång tid av mycket stabila och låga prisuppgångar på hushållens vanligaste konsumtionsutgifter förändrades läget kraftigt under hösten 2021 då först energipriserna steg snabbt följt av en bred uppgång i priserna på varor och tjänster i hela ekonomin.

DIAGRAM 21

Konsumentpriser

Index 100 = januari 2018

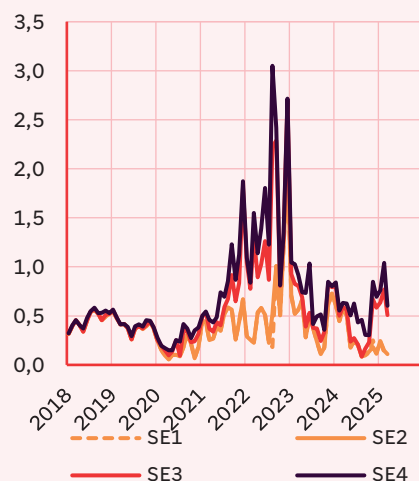

Källa: SCB och egna beräkningar.

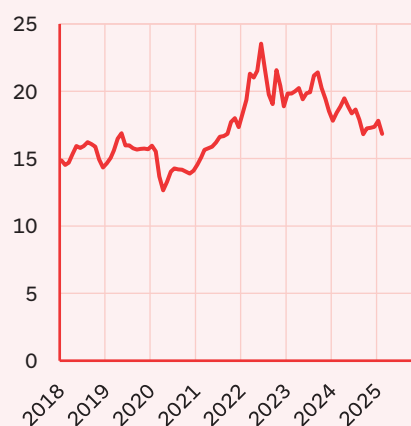
Efter att elpriskrisen kulminerade hösten 2022 har elpriserna successivt sjunkit och närmat sig prisnivån innan pandemin. Drivmedelspriserna som också steg 2022 (dock inte alls så kraftigt som elpriserna) har sedan dess också sjunkit tillbaka. Orsakerna ligger i ändrade världsmarknadspriser samt skattesänkningar och regeländringar som minskat inblandningen av biodrivmedel i bensen och diesel. Detta har sänkt priset på drivmedel men har samtidigt ökat utsläppen.

Spotpriser på el

Kr/kWh

Bensinpris

Kr/liter

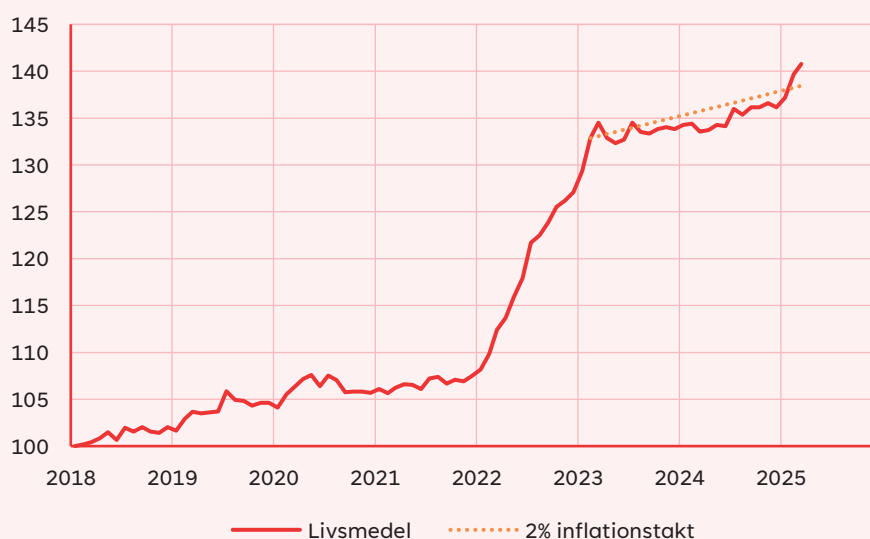

Källa: Nordpool, Drivkraft Sverige, Circle K.

Andra priser som ökade kraftigt under dessa år har istället stannat kvar på en högre nivå. Detta gäller inte minst livsmedelspriserna som steg kraftigt framförallt 2022. Efter prischocken har livsmedelspriserna utvecklats mer normalt (prisökningar i linje med inflationsmålet) under 2023 och 2024, men under inledningen av 2025 har vi åter sett snabba prisökningar i livsmedelspriserna. Om detta är ett tillfälligt kast eller ett nytt skutt upp i prisnivå återstår att se.

Livsmedelspriserna

Index, 100 = prisnivå januari 2018

Källa: SCB och egna beräkningar.

I ett försök att strama åt ekonomin för att försvåra ytterligare prishöjningar höjde centralbanker världen över sina styrräntor. Så även Riksbanken. Sedan

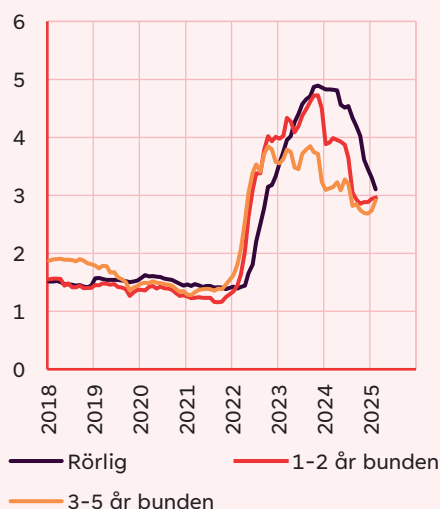
Åren efter finanskrisen har de svenska bolåneräntorna legat relativt stabilt runt 1,5 procent. Riksbankens räntehöjningar skickade under 2023 upp de rörliga bolåneräntorna mot 5 procent. Svenskarna har generellt korta bindningstider på sina bolån sett i en internationell jämförelse. Räntehöjningarna har därmed inneburit mer än en tredubbling av de flesta låntagares räntekostnader. Med start under våren 2024 har Riksbanken i flera steg sänkt styrräntan. De flesta hushåll betalar idag runt 3 procent på sina bolån – alltså lägre än toppen men mycket högre än den bolåneränta hushållen typiskt sett mötte under 2010-talet.

En av de priser som våren 2025 sticker ut med de snabbaste prisökningarna är hyrorna i hyresrätter. Hyrorna förhandlas utifrån ett genomsnitt av de senaste årens pris- och ränteutveckling. I början av inflationskrisen var därför hyrorna relativt stabila, men därefter har hyreshöjningarna blivit allt kraftigare. Ett historiskt högt byggande under de senaste åren har också bidragit till att många nya hyresrätter (med högre hyror än det äldre beståndet) kommit ut på marknaden och dragit upp genomsnittshyrorna på många orter.

DIAGRAM 24

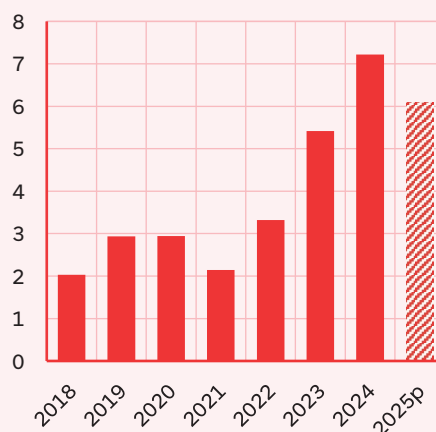
Bolåneräntor per bindningstid

Procent, nya/omförhandlade avtal

Hyreshöjningar

Procentuell förändring

Källa: SCB och egna beräkningar

Den reala löneutvecklingen

Lägger vi ihop prisutvecklingen och löneutvecklingen får vi en bild av hur de senaste åren har påverkat hushållens köpkraft. År 2022 föll reallönerna med 5,7 procent, vilket var det största tappet som har uppmätts i Medlingsinstitutets statistik som börjar 1960. Trots större nominella löneökningar 2023 väntas de reala lönerna även detta år ha fallit dramatiskt (med -4,8 procent). På grund av lägre nominella löneökningar för arbetare än för tjänstemän har reallönerna minskat ännu mer i arbetarkollektivet.

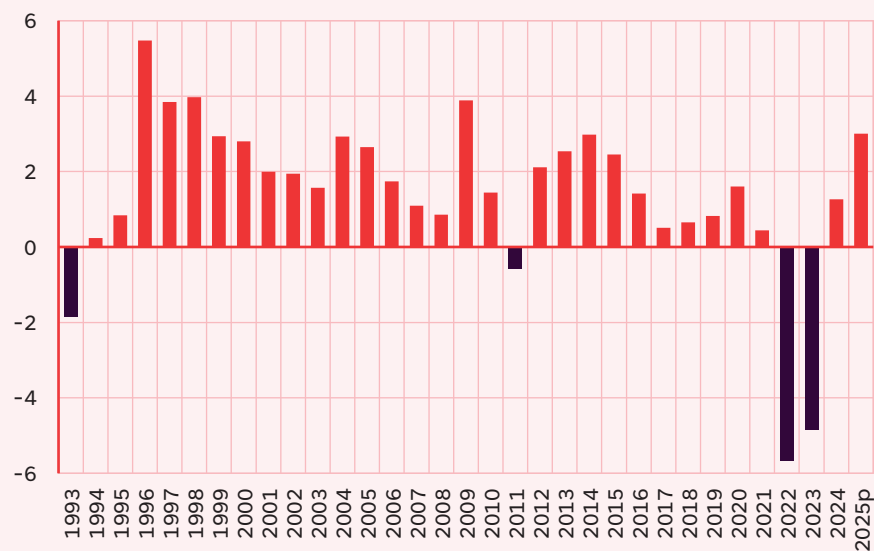
För 2025 väntas reallönerna stiga jämförelsevis snabbt på grund av lägre inflation och jämförelsevis höga löneavtal.

Den reala löneutvecklingen för hela ekonomin speglar väl den utveckling som beskrivits för enskilda exempelhushåll i tidigare kapitel.

DIAGRAM 25

Reallöneutveckling, hela ekonomin

Procent

Källa: Medlingsinstitutet, SCB och egna beräkningar.

Metod och källor

Inkluderade inkomster och kostnader

I våra typhushållsberäkningar utgår vi från SCBs lönestatistik uppdelat på yrke (SSYK), ålder, kön och sektor. Beroende på fall använder vi grundlönen (utan rörliga tillägg) eller medellön, där även ersättningar för exempelvis OB eller skiftesarbete ingår.

Övriga inkomster som inkluderas är eventuell sjukpenning, arbetslöshetsersättning, ersättningar från kollektivavtalade försäkringar och fackliga inkomstförsäkringar, barnbidrag, underhållsstöd, bostadsbidrag, elprisstöd och drivmedelsstöd.

Hushållens kostnader redovisas i sex olika kategorier.

- **Boendekostnader** (inkluderar hyror, räntor, amorteringar, hem-/villaförsäkring, vatten/avlopp, avfallstaxor, fastighetsavgift och normalt underhåll)
- **Elkostnader** (inkluderar elpris, elnätsavgift och energiskatt på el)
- **Hushållskostnader** (inkluderar kläder och skor, mobiltelefon, personlig hygien, fritid och lek samt barn- och ungdomsförsäkringar)
- **Livsmedelskostnader** (inkluderar endast mål lagade hemma)
- **Transportkostnader** (inkluderar kollektivtrafiktaxor, värdeminskning bil, drivmedel, bilomkostnader, bilförsäkring)
- **Övrigt** (inkluderar taxor för förskola/skolbarnomsorg, fackföreningsavgift, a-kasseavgift, CSN-avbetalningar)

LO-ekonomernas modell är inte heltäckande. De viktigaste kostnader/inkomstbortfall som utelämnas från modellen är:

- **Tillfälliga inkomstbortfall** till följd av kortvarig sjukdom eller vård av barn
- **Kostnader för semester** (såväl ökade livsmedelskostnader när barnen inte får skolmat som kostnader för resor eller aktiviteter)
- **Ökade kostnader vid storhelger** (såsom jul och påsk)
- **Hotell, café- eller restaurangbesök**
- **Alkoholhaltiga drycker och tobak**
- **Presenter**
- **Tand- och sjukvård** (förutom en årlig tandundersökning)
- **Utbildningskostnader**

Skattebetalningar, boendekostnader, elkostnader och kollektivtrafiktaxor är baserade på statistiska underlag på kommunnivå.

Ersättningar från inkomstförsäkringar, kostnader för hemförsäkring och barn- och ungdomsförsäkringar påverkas av fackföreningsmedlemskap och de olika förbundens försäkringsskydd.

En begränsning i vår analys av typhushållens ekonomiska situation och hur denna förändrats de senaste åren är att vi inte vet något om deras tillgångar. De hushåll som haft ett buffertsparande har haft andra möjligheter att hantera de senaste årens prisökningar än hushåll som saknar detta. Vi gör inga antaganden kring detta i rapporten.

Konsumentverkets kostnadsberäkningar

En viktig datakälla för typfallsberäkningarna är Konsumentverkets beräknade hushållskostnader.

Konsumentverkets beräkningar ska motsvara en rimlig konsumtion i hushållen och täcka kostnader för de varor och tjänster som i regel behövs för ett vardagsliv i dagens samhälle. Det är varken existensminimum eller en överflödskonsumtion som gäller, utan en rimlig konsumtionsstandard.¹⁵

För att uppdatera innehållet av varor och tjänster i beräkningarna görs regelbundna översyner med hjälp av statistik från olika myndigheter, organisationer och undersökningsinstitut. Exempelvis gjordes en större översyn 2019 för livsmedel utifrån Livsmedelsverkets bedömningar. Den nya matsedeln är anpassad efter de svenska kostråden 2015, som utgår från de nordiska näringsrekommendationerna NNR 2012. Detta innebär en viss kostnadsökning för livsmedelskostnaderna 2020 i våra typfall som alltså beror på en metodförändring snarare än en underliggande prisuppgång för livsmedel. I kostnadsberäkningarna för 2025 har förändringarna inneburit en viss minskning av hushållskostnaderna, framförallt för att Konsumentverket minskat antagandena om hur ofta man går till frisören (från 5 till 4 gånger per år), lagt till tandvårdsstödet samt tagit bort skrivare ur förväntad hemutrustning. Detta skadar visserligen jämförbarheten över tid men vi väljer ändå att använda Konsumentverkets underlag utan justeringar.

Konsumentverket antar att alla produkter köps in nya, alltså inte begagnade, med undantag för cyklar till barn och ungdomar. Modellen tar heller inte höjd för arv av exempelvis kläder mellan barnen i familjer med flera barn.

I Konsumentverkets undersökningar finns även kostnader för hushållsel, vatten och avlopp, men dessa används inte i LO-ekonomernas hushållsekonomiska modell då vi istället gör specifika beräkningar baserade på våra typfalls boendesituation.

Konsumentverket släpper sina årliga kostnadsberäkningar inför respektive år. Detta medför att den exakta tidpunkten för förändringen i kostnaderna kan avvika något från den faktiska utvecklingen när exempelvis matpriserna ökar på ett oförutsett sätt under ett enskilt år.

¹⁵ Konsumentverket (2021), Underlagsrapport 2021:3, Beskrivning av Konsumentverkets beräknade hushållskostnader, [LÄNK: <https://stpubshop.blob.core.windows.net/publikationer/underlagsrapport-2021-3-beskrivning-av-konsumentverkets-beraknade-hushallskostnader.pdf>]

Kostnader och betalningar

Kostnadsberäkningarna redovisar såväl kostnader som betalningar (kassaflöden).

Vissa kostnader som inkluderats medför inget kassaflöde. Till exempel inkluderas värdeminskningar för bil och underhållskostnader för småhus. Dessa kostnader uppstår i praktiken inte varje månad utan realiserar först när personen köper/säljer sin nuvarande bil eller tvingas till en större reparation såsom ett nytt tak på sitt småhus. Över tid är detta relevanta kostnader som är viktiga att inkludera för att kunna jämföra kostnaderna för exempelvis en hyresrätt (där underhållet täcks av hyran) och ett småhus med äganderätt där underhållet betalas separat. Likaså är det nödvändigt att inkludera värdeminskningen på en bil för att kunna jämföra den sanna kostnaden av att äga en bil med att åka kollektivt.

I våra boendekostnader ingår även amorteringar trots att detta bara är en betalning men i ekonomisk mening inte är en kostnad. Amorteringar går bäst att likställa vid ett sparande och särredovisas därför i typfallens sammanfattande tabeller. Implikationen av att modellen inkluderar kostnader utan kassaflöde (till exempel värdeminskning av bil) och kassaflöden utan kostnad (amortering) är att man måste vara extra uppmärksam när man drar slutsatser av resultaten. Hushållets totala kostnader kan exempelvis enskilda månader överstiga de totala inkomsterna utan att hushållets kassaflöde behöver vara problematiskt.

Resultaten ska inte tolkas som utvecklingen för ett enskilt hushålls ekonomi över tid

Jämförelsen av typfallens ekonomi mellan olika år är inte en beskrivning av hur en viss familjs ekonomi utvecklats mellan åren i modellen. Istället ska resultaten tolkas som en bild av hur ekonomin ser ut för familjer med en specifik uppsättning förutsättningar ett givet år och hur ekonomin ser ut för en annan familj med samma förutsättningar ett annat år. Till exempel hur en familj med två vuxna och två barn i en viss ålder, i en viss kommun, med vissa yrken och med en viss belåningsgrad på sin bostad klarar sig 2023 och hur det skiljer sig från hur en annan familj i exakt samma situation (samma ålder, samma kommun, samma yrken, samma skuldsättningsgrad med mera) 2018.

Hade vi istället följt samma familj över tid skulle till exempel löpande amorteringar bidra till allt lägre skuldsättning (i de fall familjen äger sitt boende) och därmed en allt starkare ekonomi. Med stigande ålder hade barnens kostnadsbild successivt förändrats till exempel för att förskole- och fritidsavgifter faller bort, för att matkostnaderna stiger när barnen blir större med mera. Om någon är sjuk eller arbetslös hade ersättningsnivåer från försäkringar successivt fallit när sjukskrivningen eller arbetslösheten blir allt längre.

Störst betydelse har detta när man tittar på boendekostnaderna. För att spegla att stigande bostadspriser medför ökade kostnader för hushållen låses en viss skuldsättningsgrad (lån/bostadspris) och amorteringstakt (amortering/lån) för hela perioden. När bostadspriserna stiger ökar därför

hushållets lån och månatliga amorteringar för att spegla denna förändring i ekonomiska förutsättningar för våra typhushåll.

TABELL 11

Datakällor för hushållsekonomisk modell

Post	Källa	Rapport/publicering	Källa 2025
Inkomster			
Löner	SCB	Strukturlönestatistiken	LO-ekonomerna ¹
Sjukpenning	Försäkringskassan	Vägledning 2015:1 version 18	-
Arbetslöshetsersättning	IAF	Högsta dagpenning för grundersättning och inkomstrelaterad ersättning och ersättningsnivån för år 1980-2024, hela riket	-
Avtalsgrupp-sjukförsäkring (AGS)	AFA	www.afaforsakring.se	-
Barnbidrag	Försäkringskassan	Aktuella belopp	-
Underhållsstöd	Försäkringskassan	Aktuella belopp	-
Bostadsbidrag	Försäkringskassan	Vägledning 2004:10 Version 21	-
Drivmedelsstöd	Regeringen	Kompensation för höga drivmedelskostnader, lagrådsremiss 5 maj 2022	-
Elprisstöd	Regeringen	Förordning om elpriskompensation (2022:133) Förordning om elpriskompensation för mars 2022 (2022:389) Förordning om elstöd till konsumenter för oktober 2021-september 2022 (2022:1872) Förordning om elstöd till konsumenter för november-december 2022 (2023:108)	-
Fackliga inkomstförsäkringar	LO	Egen datainsamling samt www.folksam.se	
Inkomstbeskattning			
Kommunalskatter	SCB	Kommunala skattesatser, 2000-2025	-
Begravningsavgifter	Skatteverket	Skatteverket.se	-
Skattetabeller 2018-2025	Skatteverket	Skatteverket.se	-
Tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster 2021-2022	Riksdagen	Lag (2021:930) om tillfällig skattereduktion för arbetsinkomster	-
Utgiftsposter			
Hyror	SCB	Hyror i bostadslägenheter	Egen bedömning ²
Bostadsrättspriser	Hemnet.se	Hemnet.se	Egen bedömning ²
Villapriser	Hemnet.se	Hemnet.se	Egen bedömning ²
Bolåneräntor	SCB	Finansmarknadsstatistiken	LO-ekonomerna ¹
BR-avgift	Hemnet.se	Hemnet.se	LO-ekonomerna
Underhåll (småhus/BR)	LO / SCB	Egna beräkningar (Antagande framskrivet med KPI-statistiken)	LO-ekonomerna ¹
BR-försäkring (exkl. hemförsäkring)	LO / SCB	Egna beräkningar (Antagande framskrivet med KPI-statistiken)	LO-ekonomerna ¹
Villaförsäkring (exkl. hemförsäkring)	LO / SCB	Egna beräkningar (Antagande framskrivet med KPI-statistiken)	LO-ekonomerna ¹
Kommunal fastighetsavgift	Skatteverket	Skatteverket.se	-
Vatten/Avlopp	Svenskt Vatten	Taxeundersökning 2024	Egen bedömning ³
Avfall	Avfall Sverige	Hushållsavfall i Siffror 2018-2023	Egen bedömning ³
Energiskatt på el	Skatteverket	Skatteverket.se	-
Elpris	SCB	Elhandelspriser på elenergi efter avtalstyp, elområde och kundkategori	Egen bedömning ⁴
Elnätsavgift	Energimarknadsinspektionen	www.ei.se	Egen bedömning ³
Hushållskostnader	Konsumentverket	Kostnadsberäkningar 2025	-
Livsmedelskostnader	Konsumentverket	Kostnadsberäkningar 2025	-
Vårdeminskning bil	LO / SCB	Egna beräkningar (Antagande, framskrivet med relevant KPI-komponent)	LO-ekonomerna ⁵
Bilomkostnader	LO / SCB	Egna beräkningar (Antagande, framskrivet med relevant KPI-komponent)	LO-ekonomerna ⁵
Försäkring bil	LO / SCB	Egna beräkningar (Antagande, framskrivet med relevant KPI-komponent)	LO-ekonomerna ⁵

Post	Källa	Rapport/publicering	Källa 2025
Utgiftsposter forts.			
Bensinpris	Drivkraft Sverige	www.drivkraftsverige.se	LO-ekonomerna ⁵
Periodkort kollektivtrafik	Svensk kollektivtrafik	Biljettprisenkät 2024 (egen datainsamling från kollektivtrafikbolagen av priser för 2025)	-
Förskoleavgift	Skolverket	Förordning om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2001:160)	-
CSN-betalningar	CSN	Minimiavgift per år (csn.se)	-
Avgift fackförbund och a-kassa	LO	Egen datainsamling	-

- 1: Prognoser för variabler som löner, inflation och styrränta är hämtade från LO-ekonomernas ekonomiska utsikter, hösten 2024.
2: Hyrorna i existerande bestånd antas stiga med 5 procent 2025 samtidigt som nya lägenheter väntas bidra till en total ökning i
snyttthyrona med 6,1 procent 2025. Bopriserna antas stiga med 2 procent 2025 jämfört med 2024.
3: Taxor för VA, avfall och elnät bedöms utvecklas i samma takt som de nationella snitten 2024.
4: Bedömningen av elpriser för resterande 2025 baserade på terminspriser från 1 mars 2025.
5: Antagande om prisutveckling i takt med snittutvecklingen i ekonomin: utfall januari-februari, framskrivna med LO-ekonomernas
prognos för KPIF mars-december 2025.

Utöver de källor som redovisas i ovanstående tabell har en rad statistisk data
inhämtats till databasen, såsom geografisk data över elnätsområden,
elprisområden, eller kommunala energiskattenivåer.

LO-förbundens medlemmar har upplevt tuffa ekonomiska tider de senaste åren. När inflationen nådde rekordnivåer ökade hushållens kostnader samtidigt som löner och inkomster inte steg i samma takt. Situationen är fortsatt ansträngd för många hushåll. Men takten i prisuppgången har nu bromsat in och det sluts allt fler kollektivavtal som ger betydande löneökningar för arbetarna. Det innebär att hushållens marginaler nu växer, men de är fortfarande betydligt mindre än innan pandemin. Med en sämre hushållsekonomi saknar allt fler familjer ekonomiska marginaler för att hantera en period av arbetslöshet. Detta är särskilt oroväckande när arbetslösheten nu stiger.

Arbetarhushållen är en rapportserie från LO-ekonomerna som givits ut årligen sedan 2024. I den rapporten får vi följa hur de ekonomiska förutsättningarna för några typhushåll inom LO-kollektivet har förändrats under de senaste åren. Vi gör även en prognos för typhushållens ekonomi under 2025.

April 2025

ISBN 978-91-566-3741-4

www.lo.se

